

Vlaams
Parlement

vergadering **C219**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 3 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de sturende rol die Facebook wil opnemen – 1565 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over misbruik en manipulatie van persoonlijke gegevens door mediabedrijven – 1596 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mediariichtlijnen met betrekking tot de berichtgeving over suïcide – 1709 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de beslissing van SBS Media om een NRJ-dochterradio te lanceren op frequentiepakket 1 van de netwerkradio-omroeporganisaties – 1738 (2017-2018)	15
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over een nieuwe promotiecampagne voor het boek – 1813 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over discriminatie in zowel het topvoetbal als het recreatief voetbal – 1744 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het actieplan racismebestrijding binnen Vlaamse sportfederaties – 1752 (2017-2018)	21
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het sportevenement 'Antwerp 10 Miles & Marathon' – 1803 (2017-2018)	31
VRAAG OM UITLEG van Herman Wynants aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over manipulatie van tenniswedstrijden – 1807 (2017-2018)	37

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de sturende rol die Facebook wil opnemen**– 1565 (2017-2018)****VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over misbruik en manipulatie van persoonlijke gegevens door mediabedrijven****– 1596 (2017-2018)****Voorzitter: de heer Herman Wynants****De voorzitter:** De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, minister, op de agenda staat al een tijdje het 'fake news' en de rol van sociale media daarin. Dit werd recent nog maar eens duidelijk door het schandaal dat de Britse krant The Guardian aan het licht bracht. Niet alleen zijn er heel wat vragen te stellen over de privacyaspecten die hier spelen, het massaal verzamelen van de data van gebruikers, maar ook van hun Facebookcontacten. Er zijn ook heel wat vragen te stellen over de gevolgen hiervan. Zo zouden die data gebruikt zijn in politieke campagnes in de VS en in Groot-Brittannië. In beide landen woedt ook al even een debat over 'fake news' en buitenlandse inmenging, al dan niet via het verspreiden van propaganda via sociale netwerken. In een hoorzitting die we eind maart hebben gehouden in deze commissie werd het vermeende effect van al die propaganda en/of 'fake news' alvast zeer serieus genuanceerd.

Minister, u bracht onlangs een bezoek aan Silicon Valley, waar we alle tech-giganten van de wereld terugvinden. Daarbij bracht u ook een bezoek aan Facebook, dat zich op dat moment letterlijk in het oog van de storm bevond. De Morgen tekende daar de volgende reactie van u op: "Vandaag is duidelijker dan ooit dat Facebook een geloofwaardigheidsprobleem heeft."

Facebook zou aan u en uw delegatie hebben laten zien wat zij daaraan proberen te doen. Ik citeer opnieuw uit het artikel: "(...) bijvoorbeeld door van elk bericht op je tijdslijn de bron te laten zien en een indicatie te geven van de betrouwbaarheid ervan. Ook het gericht adverteren moet transparanter. Daarom komt er een platform waarop je kunt zien welk soort advertenties naar welk soort mensen zijn gegaan." Dat lijkt me zeker niet verkeerd. Maar, wanneer het gaat over het aangeven van de betrouwbaarheid van bepaalde bronnen, zijn er toch wel vragen te stellen. In de VS was immers eerder kritiek op de manier waarop Facebook voorrang gaf aan bepaalde bronnen, zonder dat gebruikers inzicht kregen in de algoritmes die beslisten over die bepaalde voorrang. Op die manier nam Facebook een sturende rol op. Dat leidde tot heel wat kritiek want Facebook gaf uiteindelijk schoorvoetend toe dat zowel algoritme als redacteurs een zekere politieke voorkeur lieten blijken. Nu kiest Facebook er dus nog duidelijker voor een sturende rol te spelen. Het is dan ook essentieel dat gebruikers inzicht krijgen in hoe Facebook betrouwbaarheid gaat beoordelen. Werd aan u toegelicht op welke manier ze dat zullen doen en kunt u ons dat dan toelichten? Zal Facebook dat zelf beslissen en op welke basis? Worden daar (lokale) partners voor gezocht en op welke basis worden die dan gezocht? Anderzijds is de vraag hoe gebruikers hier op een of andere manier inzicht in zullen krijgen.

In Vlaanderen willen we verder blijven werken aan een divers en pluriform medialandschap. Het is immers niet ondenkbaar dat het label 'betrouwbaar' voorbehouden zal zijn voor gevestigde waarden, zeg maar de grote mediabedrijven. Over welke horde zal een nieuw media- en persinitiatief moeten om ook dat label te behalen, is een vraag die ik me hierbij stel.

Ofwel – dat is een vrees die ik heb – draait Facebook hiermee ons heel media-ecosysteem op slot. Wat denkt u daarvan? Het is belangrijk dat we vasthouden aan een aantal basisprincipes. Een daarvan is zeker dat we ons als overheid terughoudend opstellen en dus de persvrijheid te allen tijde blijven garanderen. We trekken dat ook verder door, door ook niet te gaan beslissen welk mediabedrijf al dan niet betrouwbaar is. Dat lijkt me essentieel. Dat is niet aan de overheid. Vandaag worden we geconfronteerd met een nieuwe vraag: is het dan wél aan een (quasi-)monopolist om dit soort zaken te doen?

– *Bart Caron treedt als voorzitter op.*

Want uiteindelijk mogen we niet vergeten dat Facebook een marktpenetratie van ongeveer drie vierde van de burgers heeft. Daar kunnen veel bedrijven van dromen. Dan vergeten we nog dat Facebook eigenaar is van WhatsApp en Instagram. Is het dan aan een quasi monopolist met gigantische geloofwaardigheidsproblemen die de afgelopen weken werd betrapt op verdere valse beloftes en ook leugens, om van anderen te gaan zeggen of ze dan wel betrouwbaar zijn. Dat is misschien wel de allerbelangrijkste vraag. Hoewel juridische persvrijheid hier niet onmiddellijk in het gedrang komt, stel ik me de vraag of dit soort initiatieven onze persvrijheid niet de facto gaat uithollen. Voor mij zit er zeker een serieus risico aan deze zaak. Minister, ik kijk dan ook uit naar uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Collega Bajart heeft de problematiek al uitstekend gekaderd. Ons leven speelt zich vandaag steeds meer online af, via de smartphone, sociale netwerken en andere online platformen, maar ook via de objecten die ons omringen. Het belang van 'big data' en 'internet of things' groeit met de dag. Dat heeft fantastische voordelen en enorme opportuniteiten voor ons als gebruikers om ons leven aangenamer, beter, gezonder enzovoort, te maken. Maar er zijn ook punten van kritiek te plaatsen en er is ook een schemerzone als we toestemming geven aan een bepaalde website, sociaal medium of app om onze gegevens te verwerken, maar we niet kunnen controleren wat daar verder mee gebeurt. Dat is een probleem.

Het schandaal rond big data-bedrijf Cambridge Analytica, dat gisteren trouwens is neergehaald, is een tekenend voorbeeld van zowel misbruik van gegevens, met de ontwikkeling van propagandatools, als illegale datamining. Bijvoorbeeld de app 'This is Your Digital Life', die gehanteerd werd om de data van 270.000 Facebookgebruikers binnen te halen, verzamelde immers tevens de data van vrienden van die gebruikers. Dat is dus onwaarschijnlijk alomvattend.

We weten allemaal dat op 25 mei echt zal worden toegekeken op de nieuwe GDPR-richtlijn (General Data Protection Regulation) die voorziet in een strenger wetgevend kader wat dataverzameling en -beheer betreft, maar dat neemt niet weg dat het monopolie dat bepaalde internetgiganten hebben op persoonlijke datacollecties, met name vooral Facebook, en de miljardenwinsten die hier vaak zonder ons medeweten op geboekt worden, sterk verontrustend zijn. Men opereert al te vaak in de marges van het toelaatbare.

In België nemen we een beetje het voortouw in de bescherming van de privacy. We zijn daar heel blij om. Op 16 februari 2018 hebben we een nieuwe, kleine doorbraak op dat vlak kunnen realiseren: de rechtbank van eerste aanleg oordeelde op basis van het onderzoek van de Privacycommissie dat Facebook wel degelijk inbreuken pleegt op het vlak van datavergaring. Uit het onderzoek van de Privacycommissie bleek immers dat Facebook via verschillende technologieën – de bekende 'cookies', maar ook de zogenaamde 'social plug-ins', met name de 'vind ik leuk'-knop of de 'delen'-knop, of onzichtbare pixels – op websites van derden, informatie verzamelt over internetgebruikers, zelfs wanneer die geen account hebben op het

sociale medium of nog nooit de Facebook-webpagina bezocht hebben. Zo is sprake van het in kaart brengen van surfgedrag aan de hand van onzichtbare pixels, die op meer dan 10.000 websites zouden staan. De rechtbank van eerste aanleg heeft geoordeeld dat gebruikers onvoldoende geïnformeerd worden over het feit dat informatie wordt verzameld en dat ook geen geldige toestemming van gebruikers is verkregen om al die informatie te verzamelen en te verwerken.

De aanbevelingen van de rechtbank kunnen als volgt samengevat worden: Facebook moet stoppen met het volgen en registreren van het internetgebruik van personen die surfen vanuit België tot zolang het bedrijf zijn beleid niet in overeenstemming brengt met de Belgische Privacywet. Facebook moet alle onwettig verkregen persoonsgegevens vernietigen. Facebook moet het volledige lange vonnis publiceren op zijn website en de laatste drie bladzijden met de maatregelen publiceren in kranten. Als Facebook geen gevolg geeft aan het vonnis, dan moet het bedrijf een dwangsom betalen aan de Privacycommissie ten belope van 250.000 euro per dag vertraging, met een maximum van 100 miljoen euro.

In De Morgen van 21 maart 2018 wordt uw werkbezoek aan Facebook geduid. Facebook zou u zijn plannen getoond hebben om van elk bericht de bron weer te geven evenals een indicatie van de betrouwbaarheid ervan. Bovendien heeft Facebook aan u gezegd dat er een platform zou komen waarop men kan zien welk soort advertenties op welke soort mensen is gericht, in een poging om het gericht adverteren wat transparanter te maken. Er is dus heel wat beweging op dat vlak. Uw werkbezoek was in dat opzicht een goede zaak. U bent er duidelijk mee bezig, zoals trouwens ook uw federale collega-minister De Croo die vandaag zijn plannen heeft aangekondigd voor het inzetten op onder andere mediawijsheid.

Minister, is tijdens uw werkbezoek aan Facebook het Belgische arrest ter sprake gekomen? Ik neem aan dat het bedrijf zowel de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg als het arrest nog steeds betwist. Klopt dit? Hebben ze u dat laten weten? U liet zich altijd positief uit over dit zogenaamde Facebook-arrest, maar u bent zich natuurlijk ook wel bewust van de verregaande gevolgen die er zijn voor elke website die gebruik maakt van de Facebook 'social plug-ins', de 'vind ik leuk'- of 'delen'-knop, of onzichtbare pixels, zeker als het bedrijf niet van plan is om gevolg te geven aan het arrest.

Eigenlijk zou men kunnen stellen dat elke organisatie die dergelijke technologieën op haar website hanteert, medeplichtig is aan een vorm van illegale 'data mining'. Dat heeft trouwens ook de voorzitter van de Privacycommissie laten verstaan. Deelt u deze bezorgdheid? Ook de Vlaamse overheid en instellingen maken op verschillende websites gebruik van deze Facebooktools. Is de Vlaamse Regering in het licht van het arrest van plan om het beleid ter zake aan te passen? Welke initiatieven kunnen er volgens u worden ontplooid om burgers beter te informeren over hun zelfbeschikkingsrecht wanneer het gaat over het verzamelen van hun persoonsgegevens, met name vooral het recht om 'vergeten te worden' en de andere stipulaties in het kader van de GDPR? Bent u van mening dat het monopolie dat bepaalde internet- en techgiganten hebben op persoonlijke datavergaring en -verwerking een potentiële bedreiging inhoudt voor het democratische proces?

Wat is uw inschatting van het hele Cambridge Analytica-schandaal? Ziet u nood aan bijkomende maatregelen, al dan niet op Europees niveau, om de impact van deze bedrijven beter te reguleren? Zo ja, bent u bereid om hier een voortrekkersrol te spelen? Zo nee, waarom acht u verdere regulering niet noodzakelijk?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Hoe kunnen we beter inzicht krijgen in wat er zich allemaal achter het Facebookscherm, letterlijk en figuurlijk, afspeelt? Wat betekent dat voor de betrouwbaarheid van het medium? Tijdens het gesprek dat ik had met

Facebook zijn veel elementen aan bod gekomen, waaronder ook die over de betrouwbaarheid van Facebook en nieuwsberichtgeving via dit medium.

Uiteraard lichtte Facebook dit niet in detail toe, maar het is wel bezig om een systeem uit te werken dat voornamelijk rekening houdt met de credibiliteit en de betrouwbaarheid van nieuwsbronnen. Dit systeem zal onder meer kijken naar voorgaande artikels, het bereik van het medium waarover het gaat en de interactie van gebruikers met hun content.

Nieuwsbronnen kunnen een 'verified' profiel aanvragen, dus het zogenaamde blauwe vinkje. Dit is nu al een mogelijkheid waar veel bedrijven, ook mediabedrijven, gebruik van maken, ook de Vlaamse. Op termijn zal men een onderscheid kunnen maken tussen de betrouwbare en de niet of minder betrouwbare bronnen.

Daarnaast test Facebook een systeem waarbij extra context wordt gegeven over de artikelen die men in zijn of haar nieuwsfeed ziet. Het is een knop die aanvullende informatie geeft vanop Facebook en andere bronnen, zoals informatie van het Wikipedia-item van de uitgever, een knop om hun pagina te volgen, 'trending' artikelen of gerelateerde artikelen over het onderwerp, en informatie over hoe het artikel door mensen wordt gedeeld op Facebook. Wanneer er geen informatie beschikbaar is, zal Facebook dit ook laten weten. Dit werd aangekondigd maar is nog niet operationeel, ten minste niet in alle landen. Men doet dat niet allemaal tegelijk in alle landen, voornamelijk om technische redenen.

Naast de manier waarop nieuwsberichten in onze 'feed' terechtkomen, zal Facebook ook meer inzetten om valse accounts en zogenaamde 'bots' weg te werken. Ze zal daartoe extra personeel inzetten. Het getal dat werd genoemd en dat trouwens ook al in de media een aantal keer aan bod gekomen is, is om van 10.000 naar 20.000 mensen te gaan die dit soort berichten controleren. De vraag is wanneer het ooit genoeg kan of zal zijn. Dat is geen eenvoudige inschatting.

Facebook gaf ook aan om gebruikers meer inzicht te geven hoe en waarom bepaalde informatie hen bereikt. Ik vermoed wel niet dat dit inzicht gaat over de concrete werking van hun algoritmes, dat zou ons verwonderen, aangezien dit bedrijfsgevoelige informatie is tot dusver. Men beloofde wel meer transparantie inzake advertenties. Dat zijn een aantal zaken die u ook de voorbije dagen en weken in de pers hebt kunnen lezen.

Ik kom tot uw tweede vraag over de persvrijheid en de rol van een quasi-monopolist in dit soort zaken.

Tijdens de meeting met Facebook werd hun de vraag gesteld of hun betrouwbaarheidsscore voor nieuwsbronnen er niet voor zou kunnen zorgen dat de positie van de grote mediagroepen de facto zal worden verstevigd. Want in het nieuwe systeem, hoe goedbedoeld dit ook kan zijn, schuilt immers het gevaar dat nieuwe of alternatieve media het moeilijker zullen hebben om hun nieuws tot bij het grote publiek te brengen, tenminste via het medium van Facebook. We moeten daar dus zeker over waken en dat hebben we ook duidelijk aangegeven.

Het is een feit dat Facebook momenteel onder vuur ligt of in de hoek zit waar de klappen vallen. De laatste incidenten snijden ook rechtstreeks in het marktaandeel. Adverteerders willen een betrouwbaar medium, daar zal Facebook ongetwijfeld gevoelig voor zijn.

Het Belgische arrest inzake de privacy is niet ter sprake gekomen. Het waren ook niet de mensen met wie wij dat daar ter sprake konden brengen. Dergelijk bezoek leent zich niet altijd tot dat soort gesprek en het is ook niet aan mij om dat op de tafel te leggen. Het vonnis, niet het arrest, is een rechterlijke uitspraak waartegen Facebook in beroep gaat en het is dus verder aan de rechtbanken om daarover te oordelen.

Het bezoek aan Facebook draaide bovendien niet alleen rond privacy, fake news en mediawijsheid. Een groot deel van het bezoek ging ook over de plannen van Facebook over virtual reality and augmented reality (VR/AR).

Ik kaart de thema's die aan de basis van het arrest liggen wel graag verder aan bij een opvolgvergadering in Brussel met vertegenwoordigers van Facebook. In het licht van het recente schandaal lijkt dit me meer dan noodzakelijk. Ik houd u hier graag verder van op de hoogte.

Mevrouw Segers, ik ben het met u eens dat we de verantwoordelijkheid niet alleen bij Facebook moeten leggen, dat is immers te makkelijk. Iedere eigenaar van een website moet als een goede huisvader over de aangeboden content en de gebruikers hiervan waken. Social plugins en de cookies die daarbij gebruikt worden, zijn volgens het vonnis een inbreuk op de privacywetgeving. Maar ik wil me niet in de plaats stellen van de gebruiker, noch van de rechter. Ik roep dan ook alle Vlaamse websites op om de privacywetgeving te respecteren bij het gebruik van social plugins en na te gaan wat de meerwaarde is voor de gebruiker en of dit strookt met hun eigen beleid rond datacollectie. Waar we het over hebben, is in de eerste plaats privacy, en dat is een federale bevoegdheid. Ik wil verder blijven inzetten op mediawijsheid waarbij gebruikers worden gesensibiliseerd over de werking van deze tools.

Het communicatiebeleid van de Vlaamse Regering is geen bevoegdheid van de minister van Media, maar valt onder het beleid van de minister-president. Maar uiteraard zullen wij hier in de schoot van de Vlaamse Regering zeker een debat over voeren.

De controle op de naleving van de GDPR zal niet gebeuren door mijn administratie of vanuit Media, aangezien dit veel verder gaat dan media alleen. Het is de Gegevensbeschermingsautoriteit, de vroegere Privacycommissie, die zal controleren of de regels worden nageleefd. We zitten nu in de laatste rechte lijn richting implementatie van de GDPR-richtlijn. Het is niet eenvoudig voor een aantal organisaties en bedrijven, maar ook niet voor de gegevensbeschermingsautoriteit zoals we enkele dagen geleden nog mochten lezen in de pers.

Vanuit mijn beleidsveld verwijs ik hiervoor naar mijn beleid rond mediawijsheid. Het Kenniscentrum Mediawijsheid neemt hier al een rol in op en ontwikkelde alvast een educatief pakket over de GDPR, ook in samenwerking met de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Wanneer het gaat over monopolies en eventueel misbruik, dan gaat het over federale handelspraktijken en is het de Belgische Mededingingsautoriteit die de toezichthouder is. Op hoger niveau is dat Europa.

Wat het issue privacy betreft, heeft Facebook in de nasleep van het dataschandaal nog diverse aankondigingen gedaan om zorgvuldiger met data en privacy om te gaan. Het vertrouwen van de gebruiker is geschonden, hoewel we in alle bescheidenheid moeten zeggen dat niet elke gebruiker daarvan wakker ligt, tot mijn verbazing eigenlijk.

De techgigant beseft dat enkel meer transparantie bieden niet volstaat. Facebook kondigt aan in een functie te voorzien die gebruikers toelaat de verzamelde data te bekijken en te wissen, alsook dat hun bezigheden op internet niet meer worden gevolgd. Deze privacyknop is nog in aanbouw maar toont aan dat de slinger was doorgeslagen en dat Facebook het consumentenvertrouwen koste wat kost, in de eerste plaats voor zijn adverteerders, wil herwinnen.

Dataverzameling zelf is, wanneer de regels worden gerespecteerd, niet noodzakelijk een inbreuk op de privacy, maar het is de vraag wat men ermee doet.

Of het een bedreiging is voor de democratie maakt momenteel deel uit van analyses en studies. Democratie draait om debat, woord en tegenwoord, kiezen uit een menu aan meningen, enzovoort. Facebook – en niet alleen Facebook trouwens – spiegelt ons een bepaalde werkelijkheid voor die niet altijd meer strookt met de echte werkelijkheid. Dat kan onrustwekkend zijn wanneer men op basis van persoonlijke data een bepaald gedachtegoed, ideeën en opinies dermate opdringt aan de eindgebruiker, bewust of onbewust en vaak zonder dat de eindgebruiker dit beseft. Dan kunnen de mechanismen van de democratie inderdaad ondermijnd worden.

Binnen het keuzepallet aan informatiewegen wordt misinformatie daardoor toegevoegd. Het is een waakzaamheid, niet alleen voor de minister van Media maar voor iedereen hier en voor elke burger. Die waakzaamheid kan versterkt worden via journalistiek, de rol van de journalist als poortwachter, mediawijsheid, het hebben van een gezonde nieuwsgierige en kritische houding ten aanzien van nieuws en berichtgeving. Dat zijn ook aanbevelingen die de Europese deskundigengroep inzake bestrijding van online-desinformatie midden maart deed en die we in Vlaanderen met verschillende acties aan het uitwerken zijn.

Intussen heeft de Europese Commissie haar langverwachte mededeling 'Bestrijding van online-desinformatie' voorgesteld. De belangrijkste maatregelen daarin zijn: een praktijkcode betreffende desinformatie; het waarborgen van de transparantie in verband met gesponsorde inhoud, met name wat betreft politieke reclame; het verschaffen van meer duidelijkheid over de werking van algoritmen en het mogelijk maken van controle door derden; makkelijker toegang geven aan gebruikers tot verschillende nieuwsbronnen die alternatieve standpunten weergeven; het invoeren van maatregelen om nepaccounts op te sporen en af te sluiten en om het probleem van automatische bots aan te pakken; voorzien in de mogelijkheid voor factcheckers, onderzoekers en overheden om permanent online-desinformatie te monitoren; het oprichten van een onafhankelijk Europees netwerk van factcheckers alsook een veilig Europees onlineplatform. Er moet ook worden ingezet op een verbetering van de mediageletterdheid, en lidstaten moeten worden ondersteund inzake verkiezingen en complexe cyberdreigingen. Daarnaast moeten vrijwillige online-identificatiesystemen worden ondersteund en moet er ook steun komen voor kwalitatief hoogwaardige en gediversifieerde informatie en een gecoördineerd strategisch communicatiebeleid.

Wat zijn nu de volgende stappen? De Commissie zal een forum met meerdere belanghebbenden organiseren. Het doel is een kader op te stellen voor efficiënte samenwerking tussen de betrokken belanghebbenden, waaronder online-platforms, de reclamesector en grote adverteerders, en ervoor te zorgen dat zij zich ertoe verbinden hun inspanningen bij de bestrijding van desinformatie te bundelen en te versterken.

Het eerste resultaat dat het forum moet bereiken is een EU-brede praktijkcode betreffende desinformatie die tegen de zomer van dit jaar moet worden gepubliceerd, zodat in het najaar een meetbare impact kan worden bereikt.

Tegen eind dit jaar zal de Commissie verslag uitbrengen over de geboekte vooruitgang. In het verslag zal ook worden onderzocht of er verdere maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat de voorziene acties permanent worden gecontroleerd en geëvalueerd.

U ziet dat de Europese Commissie na een lange voorbereiding een en ander stap voor stap in de praktijk zal brengen. Het blijft een ambitieus maar noodzakelijk plan. We volgen op wat die EU-praktijk code precies inhoudt en wat dit beleidsmatig op het niveau van de lidstaten kan en zal betekenen.

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de klemtonen die u legt. Ik vind dat we waakzaam moeten blijven. Er is een gevaar voor de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid, onder andere wanneer sociale media op een of andere manier censuur beginnen toe te passen. U hebt gezegd dat de Europese Commissie nu voorstellen doet, evenals, op uw initiatief, het Burgerkabinet. Er was ook de burgerbevraging van federaal minister De Croo.

Alles lijkt nu te draaien rond fake news. We mogen echter het spreekwoordelijke kind niet met het badwater weggooien. Persvrijheid maar ook vrijheid van meningsuiting zijn cruciaal voor onze open en vrije samenleving.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, ik dank u voor uw zeer uitvoerig en omvattend antwoord. Ik ben bijzonder blij te horen dat u alle aspecten benadrukt van een gezond media-ecosysteem als basis voor een gezonde democratie, gaande van transparantie voor onze data tot mediawijsheid. Ik denk dat we echt wel een momentum beleven. Een paar jaar geleden zei Mark Zuckerberg immers nog dat niemand nog wakker ligt van privacy en dat het dus geen issue meer was. Maar zelfs in Amerika zien we nu dat het opnieuw een issue wordt, ook al was Mark Zuckerberg niet echt overtuigend tijdens zijn passage in de Amerikaanse senaat.

Er ligt bijzonder veel verantwoordelijkheid, zowel bij de federale overheid als bij u, om onze burgers optimaal te wapenen tegen een helemaal nieuwe manier van nieuws consumeren en omgaan met informatie. Mensen moeten leren inzien hoe belangrijk hun data zijn en daar weerbaar in worden. Maar ook de bedrijven zoals Facebook moeten voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst. België is een kleine David tegenover Goliath maar wanneer we op dezelfde nagel blijven kloppen en blijven werken aan de twee fronten, mensen weerbaar maken en bedrijven voor hun verantwoordelijkheid plaatsen, dan moeten we er wel komen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik vrees dat wij door de zeer snelle en technologische evolutie en de evolutie van de media vanuit de politiek altijd op achtervolgen aangewezen zullen zijn in dat soort van materies, maar dat mag ons, en zeker u op de uitvoerende stoel, niet beletten om hier de vinger aan de pols te blijven houden en om al die evoluties te blijven opvolgen. Uit de vragen en de antwoorden is gebleken dat dit een zeer belangrijk onderwerp is.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Toen ik op bezoek was bij Facebook, heeft men mij zeker proberen te charmeren met een paneel zo groot als deze achterwand waarbij op de bedrijfs- en bijna universitaire campus van Facebook mijn beeltenis te zien was en de welkomstwoorden aan de 'minister from Flanders'. U hebt de foto's ongetwijfeld op social media, op Facebook, gezien.

Ik vond het boeiend om in gesprek te gaan met Facebook omdat het op dat ogenblik voor het bedrijf duidelijk werd dat het niet alleen politici uit misschien kleinere landen waren die de privacy belangrijk vinden maar ook de aandeelhouder. De aandeelhouder is nogal waardeneutraal, ik weet niet of de aandeelhouder privacy op zich zo belangrijk vindt maar hij vindt de betrouwbaarheid van het bedrijf wel heel belangrijk. En die betrouwbaarheid was zwaar aangetast en is dat trouwens nog altijd. Daar gaat het dus puur om geld en minder om waarden. Soms zijn politiek en economie in conflict met elkaar, maar in dit geval kunnen ze elkaar versterken om een reus als Facebook opnieuw tot de orde te roepen. Zoals mevrouw Segers zegt, zitten we in een belangrijk momentum.

Ik wil nog even van de gelegenheid gebruikmaken om erop te wijzen dat ik letterlijk mijn duit in het zakje heb proberen te doen toen de Europese Commissie de steun voor kwalitatief hoogwaardige en gediversifieerde informatie aan de lidstaten vroeg door vandaag op Difference Day aan te kondigen dat wij bijkomende middelen zullen investeren in journalisten en in de journalistiek. Meer daarover in de toelichting bij de begrotingscontrole.

Naast mediawijsheid proberen we dus ook te investeren in journalistiek en op die manier, waar we kunnen, bijsturingen en tegengewichten te bieden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Het is vandaag uiteraard een mooie dag om aan te kondigen dat u die extra inspanning wilt doen voor de onafhankelijke journalistiek. Wij denken vooral die dat structureel moet worden, voldoende moet worden, dat er blijvende aandacht voor moet zijn. In ons precaire ecosysteem, waarin concentratie toeneemt, is het belangrijk om die diversiteit te behouden en alle diverse stemmen te laten weerklinken, zeker in de context dat het nieuws steeds meer via Facebook binnenkomt en dat er aldus ook een bepaalde filter op zit.

Minister, u weet dat we vandaag met alle verenigde fracties een voorstel van resolutie hebben ingediend, waarin we de Vlaamse Regering ertoe oproepen om de onafhankelijke kwalitatieve journalistiek nog sterker te ondersteunen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mediarichtlijnen met betrekking tot de berichtgeving over suïcide – 1709 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Sinds 2004 kennen wij in Vlaanderen de mediarichtlijnen die ons wijzen op hoe we op een integere of verantwoorde manier kunnen berichtgeven na suïcide. Die richtlijnen houden in dat er niet overmatig veel aandacht aan zelfdoding mag worden besteed, dat er geen details over de gebruikte methode worden vrijgegeven, dat het slachtoffer niet wordt geromantiseerd, dat er geen foto's worden gepubliceerd, dat de complexiteit wordt erkend en dat er altijd een hulpverlener aan het woord wordt gelaten of een noodnummer vermeld wordt.

De rode draad doorheen die richtlijnen is het vermijden van imitatiegedrag of copycatgedrag, want dat is een gekend fenomeen en een gekend risico. Kwetsbare personen worden sneller getriggerd door een gedetailleerde berichtgeving. Dat werkt drempelverlagend. Vooral jongeren, maar ik vermoed ook vele andere mensen, zijn hier gevoelig voor.

Uit eerdere vragen en debatten blijkt dat die mediarichtlijnen over het algemeen goed worden opgevolgd door de dagbladen en de audiovisuele pers. Naar aanleiding van eerdere vragen die ik stelde, werd zelfs aangekondigd dat er werk zou worden gemaakt van een mediarichtlijn voor fictie. Dat ging toen trouwens over vragen rond de serie 13 Reasons Why.

Recent heeft de Werkgroep Verder, die instaat voor de opvolging van die mediarichtlijnen en het advies hierover aan journalisten, naar aanleiding van de berichtgeving over de suïcide van een 15-jarige jongen, opnieuw moeten vragen aan alle persinstanties en alle media om respectvol om te gaan en de mediarichtlijnen te respecteren.

De cijfers van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding tonen het belang van die mediarichtlijnen aan: in de statistieken van hun bezoekersaantallen kun je heel duidelijk zien dat er een verhoging is van het aantal bezoekers, het aantal mensen met vragen, na een rapportage over een zelfdoding.

Verspreiding en bekendmaking van deze richtlijnen is en blijft een continu proces. Om een sensibiliseringseffect daadwerkelijk te verkrijgen, blijft een inspanning nodig over verscheidene jaren, door vele facetten van de overheid, maar ook door de media zelf.

Minister, gelet op de toegenomen aandacht voor de problematiek van zelfdoding in de media en de oproep van de Werkgroep Verder, welke initiatieven kunt en zult u nemen om het draagvlak te vergroten bij de media betreffende de correcte toepassing van de mediarichtlijnen inzake berichtgeving?

In het debat over de mediarichtlijnen naar aanleiding van mijn en andere vragen om uitleg over de Netflix-serie 13 Reasons Why stelde de directeur van het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) dat de evaluatie van de mediarichtlijnen al flink gedateerd is en dat er nieuw onderzoek volgt naar de mediarichtlijnen en de mate waarin die worden gevolgd. Onderschrijft u dat er nood is aan een evaluatie van de gekende mediarichtlijnen? Hebt u zicht op eventueel nieuw onderzoek? Zo ja, wanneer mogen we daarvan resultaten verwachten?

Acht u een nieuwe sensibiliseringscampagne rond de mediarichtlijnen wenselijk?

En ten slotte, wat is de stand van zaken rond de mediarichtlijnen inzake fictie?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik verwijs naar de eerste vraag, de problematiek van de zelfdoding en de initiatieven die bijkomend zouden kunnen worden genomen om het draagvlak te vergroten. Eerst wil ik informierend het verschil duiden tussen richtlijnen en aanbevelingen. Richtlijnen – of de mediarichtlijnen waarover u in de vraag spreekt – zitten vervat in de 'Code van de Raad voor de Journalistiek' en op basis daarvan doet de Raad voor de Journalistiek uitspraken over klachten. Aanbevelingen zijn dan weer handvatten voor journalisten om de richtlijnen in de praktijk toe te passen.

Zoals u weet, ben ik, zeker wat journalistiek of media betreft, een groot voorstander van het principe van zelfregulering. Zo heeft de Raad voor de Journalistiek een zelfregulerend systeem opgezet, dat al zestien jaar naar behoren functioneert. Het is dus niet zozeer aan mij als minister van Media om een oordeel te vellen over concrete berichtgeving of inhoudelijke aspecten van de journalistiek.

Tegelijk vind ik een verantwoorde berichtgeving over zelfdoding uiteraard belangrijk, maar ik denk dat er daarvoor toch wel voldoende tools voorhanden zijn. Vooreerst is er de Code van de Raad voor de Journalistiek. Die is duidelijk, meer bepaald in de richtlijn bij artikel 24. Ik citeer: "Wanneer over gevallen van zelfdoding wordt bericht, respecteert de journalist de privacy van de betrokkene en van de nabestaanden, hij vermijdt dramatisering, gedetailleerde beschrijving en positieve voorstelling van de feiten."

Die richtlijn reflecteert wat de Werkgroep Verder naar voren schuift wanneer het gaat over berichtgeving over zelfdoding, met name: ten eerste, respect voor privacy en persoonlijke gegevens van de betrokkene en zijn nabestaanden, ten tweede, geen dramatisering en, ten derde, geen gedetailleerde beschrijving van de manier van zelfdoding of de poging daartoe, en evenmin de zelfdoding voorstellen als iets positiefs of als een oplossing voor problemen.

Daarnaast heeft de Raad voor de Journalistiek samen met de Werkgroep Verder bijkomende aanbevelingen voor verantwoorde berichtgeving over zelfdoding uitgewerkt en verspreid, namelijk in de brochure 'Als journalist kan je levens redden'.

Deze aanbevelingen zijn raadpleegbaar via de websites van beide organisaties. Ze concretiseren de code en bieden duidelijke handvatten aan de journalisten. Zo vragen ze om oog te hebben voor de complexe oorzaken van zelfdoding en om de nodige omkadering te geven. De aanbevelingen vragen ook om informatie te geven over hulpverleningsmogelijkheden, zoals het nummer van de Zelfmoordlijn.

Zonder te beweren dat die aanbevelingen in elk individueel geval, altijd en overal, worden toegepast, heb ik de indruk dat ze algemeen aanvaard en toegepast worden door de journalisten en media. Graag wil ik ook aanstippen dat de verantwoordelijkheid van de journalist tegenover het publiek een zekere vrijheid veronderstelt en voorrang kan hebben op zijn verantwoordelijkheid tegenover zijn werkgever en die tegenover de overheid. De journalist kan dus van sommige artikelen, richtlijnen en aanbevelingen afwijken als een voldoende gewichtig maatschappelijk belang dat vereist en de informatie niet op een andere manier kan worden gebracht.

Tot slot wil ik – zonder partijen daar actief toe aan te zetten – er ook nog op wijzen dat bij opmerkingen over berichtgeving over zelfdoding, indien gewenst, altijd een klacht kan worden ingediend bij de Raad voor de Journalistiek. Dat is uiteraard een eigen keuze, ik wil enkel aangeven dat de mogelijkheid bestaat.

U stelde vervolgens een vraag over de evaluatie van de mediarijchtlijn. Eerst wil ik nog even een feitelijk element rechtzetten. Mevrouw Kirsten Pauwels, waarover u in de vraag spreekt, is directeur van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding en medewerker van het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie, het VLESP. Deze laatste organisatie is een expertisecentrum en partnerorganisatie van de Vlaamse overheid en heeft zelf geen directeur. Maar dit geheel terzijde.

Nu ten gronde. Als u spreekt over de serie 13 Reasons Why hebt u het over fictie op televisie. Daarvoor geldt dan weer de brochure voor fictiemakers en het programmacharter voor non-fictieprogramma's. Ik kom daar zo meteen op terug. Het gaat dus over niet de Code van de Raad voor de Journalistiek in dit opzicht, noch over de aanbevelingen van dezelfde raad of van de Werkgroep Verder, waarover ik het net had.

Of de richtlijn inzake zelfdoding van de Raad voor de Journalistiek en de aanbevelingen voor verantwoorde berichtgeving over zelfdoding aan herziening toe zijn, moeten de betrokken partijen zelf uitmaken. Maar aangezien de laatste update dateert van 2014 heb ik wel begrepen dat er dit jaar een evaluatie volgt. Dit staat ook in het meerjarenplan van de Werkgroep Verder onder het welzijnsbeleid van mijn collega, Vlaams minister Jo Vandeuren.

Op dit moment doen twee masterstudenten van de UGent aan de hand van een masterproef, begeleid door het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie en de Werkgroep Verder, de evaluatie. Met de resultaten van dit onderzoek kan worden aangetoond wat verbeterd is inzake de berichtgeving over zelfdoding, welke punten nog niet goed worden opgevolgd en welke nieuwsredacties het op welk punt goed of slecht doen. De resultaten worden ten laatste eind 2018 verwacht. Ook hier zullen we een bepaalde spiegel voorhouden of zal de sector zelf zich een spiegel voorhouden en zullen daar toch nog een aantal debatten uit voortkomen, hopelijk ter verbetering van het navolgen van richtlijnen en aanbevelingen.

Indien het VLESP en de Werkgroep Verder een herziening wenselijk achten, zullen zij de Raad voor de Journalistiek, de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) en de mediabedrijven contacteren om de richtlijnen en de aanbevelingen, waar nodig, in onderling overleg aan te passen. Ik heb er wel degelijk vertrouwen

in dat de evaluatie in alle ernst gebeurt, en dat ook eventuele aanpassingen in goede verstandhouding tussen de verschillende partners zullen verlopen.

U vraagt naar een mogelijke nieuwe sensibiliseringscampagne. Wat sensibilisering betreft, denk ik wel degelijk dat de Raad voor de Journalistiek en de Werkgroep Verder hun werk doen. Momenteel geeft de Werkgroep Verder reeds gratis vorming en advies op maat – bijvoorbeeld het nalezen van artikels, het meedenken over de inhoud, het bieden van context – aan alle nieuwsredacties. De Werkgroep Verder geeft ook gratis gastcolleges aan alle studenten journalistiek en media. Bij sommige opleidingsinstellingen behoort dit zelfs tot het vaste curriculum. Tot slot is er een goed contact tussen de Werkgroep Verder, de Vlaamse Vereniging van Journalisten en de Raad voor de Journalistiek.

Indien de richtlijn inzake zelfdoding of de aanbevelingen worden aangepast, zal er uiteraard bijkomende sensibilisering nodig zijn. Maar dat laat ik op dit moment – dat hebt u begrepen – over aan de betrokken partijen. Ik heb u de timing gegeven. Zij beschikken immers over de juiste kanalen en contacten.

Wat is de stand van zaken rond de mediarijclijn fictie? In de Code voor de Journalistiek staat geen mediarijclijn fictie. Alle 27 bepalingen en bijhorende richtlijnen zijn uitsluitend van toepassing op reële gebeurtenissen, op non-fictie en dus niet op fictie. Onder fictie wordt verstaan: televisie, film, theater, literatuur en muziek. Op de website www.zelfmoord1813.be staat voor elk fictiedomein een factsheet, waarin per domein concrete adviezen en tips worden gegeven voor de fictiemakers. Verder is er een brochure voor fictiemakers. Zo schreef de Werkgroep Verder de brochure 'Adviezen vanuit de suïcidepreventie voor fictiemakers'. Informatie over de brochure en de brochure zelf staan ook op de website die ik daarnet vernoemde.

Het doel van deze brochure is om fictiemakers te laten stilstaan bij de mogelijke impact van het thema zelfmoord of zelfdoding op kijkers, luisteraars of lezers. Met deze adviezen wil de Werkgroep Verder de kans verkleinen dat personen met zelfmoordgedachten na het zien, horen of lezen van fictie een zelfmoordpoging zouden ondernemen.

De adviezen in de brochure en in de factsheets zijn gebaseerd op meer dan honderd wetenschappelijke studies naar de relatie tussen fictie en suïcidaal gedrag. Naast wetenschappelijke achtergrond werd er in de uitwerking van de adviezen ook rekening gehouden met de visie van fictiemakers en relevante stakeholders.

In een grootschalige online-enquête enerzijds en overleg met enkele organisaties uit het werkveld anderzijds werden zij bevrraagd omtrent werken rond het thema zelfdoding.

Tot slot, in de nieuwe beheersovereenkomst van het VAF Mediafonds en het VAF Filmfonds staat ook een luik suïcidepreventie. Het VAF zal aanvragers van fictieprojecten waarin het thema zelfmoord aan bod komt, doorverwijzen naar de organisatie Werkgroep Verder, die dan advies kan verlenen over deze problematiek en suggesties kan verlenen in verband met de aanpak ervan in audiovisuele creaties. Met het oog op de artistieke vrijheid van de makers, zijn de adviezen en suggesties evenwel niet bindend.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. U geeft ruimte aan de sector, aan de betrokken expertisecentra en aan de journalistiek. En dat hoort ook zo voor een minister van Media. Anderzijds geeft u ook heel duidelijk aan dat de mediarijclijnen en ook die aanbevelingen er zijn met een reden. Ik vind het dan ook zeer goed dat we aan programmamakers van fictie aanbevelingen of handvatten geven om op een integere manier met dit thema om te gaan.

Ik vind het ook altijd een moeilijk evenwicht, minister, de journalistieke vrijheid versus het feit dat je weet dat, hoe meer er wordt verteld over de achtergrond, de context, de manier waarop, je zit met dat copycatgedrag. Ik steun u dus in uw soort handhavingsbeleid van de codes, van de aanbevelingen en de mediarijchlijnen.

U hoeft natuurlijk niet mee de pen vast te houden, maar ik vind het toch zeer goed dat u openstaat voor suggesties van de Werkgroep Verder alsook van het VLESP en op die manier ook ruimte geeft aan de mensen die hierin met het juiste doel voor ogen het nodige doen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, het is een thema dat ons inderdaad allen aanbelangt en ons allen raakt. U hebt terecht de titel aangehaald van de brochure die specifiek is opgesteld voor journalisten en die luidt: 'Als journalist kan je levens redden'. En collega's, dat is het best letterlijk te nemen. Er is voldoende internationaal onderzoek om dat te staven. In dat opzicht ben ik, met alle respect en alle begrip, toch een klein beetje teleurgesteld in de minister die een vrij formalistische benadering geeft: 'Er zijn heel wat tools en we promoten die. Men kan die handhaven en toepassen, maar men kan er soms, gezien de omstandigheden, ook van afwijken.'

Dat is allemaal waar, maar wat ik een beetje mis, en nogmaals met alle respect en alle begrip, minister, is een beetje verontwaardiging. We stellen keer op keer vast dat er wel bepaalde media en individuele journalisten zijn die niet een beetje, maar flagrant afwijken van wat wij beschouwen als zeer zinvolle richtlijnen die echt levens kunnen redden. Dat is iets waar we niet licht over kunnen gaan. Daarom verwacht ik van de minister van Media net iets meer verontwaardiging, meer betrokkenheid, een soort brugfunctie tussen het maatschappelijk ongenoegen dat daarrond leeft en de media.

U zegt dat we altijd klacht kunnen indienen bij de Raad voor de Journalistiek, maar dat klopt niet. Dat kan alleen als men rechtstreeks betrokken is. Ik heb dat gedaan naar aanleiding van een vorig geval dat we in de plenaire vergadering hebben besproken. Ik kreeg een zeer laconiek antwoord: 'Aangezien u geen rechtstreeks betrokkene bent, is uw klacht niet ontvankelijk, maar we zullen het op onze interne vergaderingen verder bespreken.' Vervolgens heb ik geen enkele terugkoppeling meer gekregen of dat dan effectief gebeurd is of niet. Ik mis het moreel gezag van de minister van Media om op die nagel te blijven kloppen.

Ik geef twee voorbeelden. We zagen dat een online mainstream medium, namelijk De Morgen, op Twitter vroeg om niet op hen te schieten, want ze hadden de informatie van het parket. Ze schuiven als medium alle verantwoordelijkheid van zich af. Ik vind dat dat niet kan. De Standaard Online heeft het gepresteerd om zeer expliciete foto's te plaatsen naar aanleiding van dat laatste trieste geval. In één beeld halen ze zowat alle mogelijke richtlijnen onderuit.

Ik begrijp dat dit een heel moeilijke situatie is. Aanvankelijk hadden we een onverwacht en onverklaarbaar overlijden. Dan kregen we daar een invulling van en als medium kan men dan natuurlijk niet meer doen alsof er niets geweest is. Ze moeten daar dan iets mee doen. Maar dat kan in geen enkel opzicht een vrijgeleide zijn om even te vergeten dat er zoiets is als mediarijchlijnen.

Ik heb nog een heel concrete vraag. Minister, u hebt heel terecht aangegeven dat de Werkgroep Verder gratis – gratis nota bene – vormingssessies aanbiedt aan alle opleidingstrajecten die in het journalistieke veld bestaan. Maar we weten heel goed dat slechts een beperkt aantal daar op ingaat. Sommigen weigeren pertinent om die gratis vorming aan bod te laten komen. Minister, ik wil u vragen, niet om iets te verplichten, maar om uw invloed aan te wenden om elk opleidingstraject

journalistiek in Vlaanderen erop te wijzen dat u niets wilt opleggen, maar dat u hen moreel wilt verplichten. Minister, wilt u uw invloed aanwenden opdat meer opleidingen journalistiek dat zeer zinvolle aanbod van de Werkgroep Verder omarmen?

Minister Sven Gatz: Ik wil even herhalen dat het niet mijn bedoeling is, zelfs in deze delicate omstandigheden, rechtstreeks in te grijpen. De oproep die ik van een deel van de commissie krijg om mijn invloed en moreel gezag te laten gelden, is heel delicaat. Ik begrijp natuurlijk de moeilijkheid en het delicate karakter van de problematiek. Men kan in bepaalde gevallen met goede bedoelingen zijn moreel gezag laten gelden en in andere gevallen, bij andere thema's, kan dat snel omslaan in slechte bedoelingen.

Ik hou inderdaad een zekere afstand van wat de sector met deze thematiek doet. Ik heb wel aangegeven dat specifiek met betrekking tot de richtlijnen de sector wel degelijk een evaluatie plant.

Het zou mij ook niet storen, als dat u dan tegemoet kan komen, dat er een 'naming and shaming' zou komen naar aanleiding van het wetenschappelijk onderzoek. Welk medium of wie heeft op welk moment de richtlijn niet geëerbiedigd? Het zal wel altijd vanuit de zelfregulering moeten komen. Wij hebben vanuit ons overheidsinstrumentarium met het Filmfonds en het Mediafonds nog verder stringente bepalingen opgelegd.

Wat ik wel bereid bent te doen, dat lijkt me een nuttige suggestie, is met de Werkgroep Verder te bekijken hoe hun opleiding beter kan worden verankerd, en niet enkel afhankelijk is van de goodwill van de sector, in de reguliere opleiding of de bijscholing van journalisten. Wanneer we geen rechtstreekse incidenten zien, betekent dat dat de richtlijnen worden opgevolgd en dan kraait er geen haan naar. Gelukkig maar, maar dan zien we het ook niet. Als die er wel zijn, kunnen we alleen maar via de basisopleiding en de bijscholing individuele journalisten ervan proberen te weerhouden om zich te laten meeslepen in een vorm van pseudo-nieuwsgaring.

Ik wens van de basishouding die ik in deze commissie al vaak beschreven heb, niet af te wijken omdat ik vrees voor het hellend vlak.

Vera Jans (CD&V): Het spreekt voor zich dat we uitkijken naar die masterproef die onder leiding van de Werkgroep Verder en het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie de huidige mediarichtlijnen gaat evalueren. Het lijkt mij een bijzonder zinvolle suggestie om te kijken hoe we het zinvolle aanbod van de werkgroep Verder beter kunnen verankeren in zowel de basisopleiding als de bijscholing van de journalisten. Ik wil u van harte vragen om deze suggestie in de praktijk om te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de beslissing van SBS Media om een NRJ-dochterradio te lanceren op frequentiepakket 1 van de netwerk-radio-omroeporganisaties
– 1738 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Op 15 september 2017 kreeg SBS Media van u, minister, een erkenning voor een netwerkradio-omroeporganisatie met generalistisch profiel, dat was het frequentiepakket 1. De nieuwe radio werd op basis van het ingediende dossier als volgt beschreven. "S-Radio (SBS Media) wordt een zender voor een algemeen publiek. Deze zender zal 24 uur per dag, zeven op zeven dagen

uitzenden. Muziek wordt afgewisseld met nieuws, informatie en entertainment. S-Radio wil sterk inzetten op interactiviteit met de luisteraars en zal een ruim aanbod van allerlei muzikale genres uitzenden.”

In de paasvakantie, op 13 april kondigde SBS Media aan dat het na de zomer start met NRJ, een nieuwe Vlaamse radio voor actieve stedelingen. Het persbericht ging als volgt. “Het ijzersterke internationale merk NRJ krijgt vanaf het najaar een volledig eigen creatieve Vlaamse invulling. (...) NRJ richt zich op actieve luisteraars (doelgroep 14-44) en focust op hun leven en populaire muziek in de Vlaamse steden.” De slogan van deze nieuwe zender is ‘Hit music only’.

We zitten, denk ik, in een andere situatie, maar het is aan de minister om ons tegen te spreken. De invulling van dit initiatief noopt me tot de volgende vragen.

Minister, bent u van mening dat de zender NRJ nog steeds voldoet aan het generalistische profiel dat voor frequentiepakket 1 vooropgesteld werd? Is hier geen sprake van een verschuiving inzake doelpubliek en programmatie, met de leeftijd van 14-44 jaar en de focus op hits?

De erkenning voor S-Radio is gebaseerd op een evaluatie waarin de invulling van het programma-aanbod en het zendschema een belangrijk gewicht hebben, evenals inhoud, mix en diversiteit. Wat netwerkpakket 1 betreft, is de beoordeling tevens gebaseerd op twee specifieke extra vragen. Ligt er voldoende focus op informatie buiten de nieuwsuitzendingen? Is er aandacht voor nieuwsitems buiten de journaals? Creëert de zender aantoonbaar een beleving, al dan niet rond een ‘unique selling point’? Hoe draagt de zender zijn identiteit uit in programmatie en activiteiten binnen het generalistische profiel? Kan de beoordeling en quoterings van dit erkenningsdossier behouden blijven, gezien de nieuwe invulling? Welke garanties hebt u gekregen dat de focus op informatie buiten de journaals behouden blijft? Voldoet de invulling van een internationaal merk aan het criterium om een ‘eigen identiteit’ tot uiting te laten komen in de programmatie? Die eigen identiteit ‘meerwaarde voor de Vlaamse steden’ is toch wel een heel belangrijk element geweest dat we teruggevonden hebben in de beoordeling.

Wordt de erkenningsprocedure niet ondergraven wanneer de invulling van een radiozender zomaar kan worden veranderd zodra men de erkenning op zak heeft? Welk overleg heeft hier voorafgaand plaatsgevonden met u en/of het Departement Cultuur, Jeugd en Media (CJM)?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Segers, ik ga zo dadelijk specifiek in op uw vragen, maar ik geef eerst het kader en de generieke bedenkingen. Ik heb over deze vraag uiteraard ook contact genomen met de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) en het departement.

Net als u heb ik kennis genomen van de mededeling van SBS. De VRM verwijst naar het persbericht van De Vijver Media, maar stelt eveneens dat hij niet verder beschikt over meer concrete informatie over de invulling van de uitzendingen door deze netwerkradio-omroep. Er is aan de VRM nog geen kennisgeving door NV SBS Media Belgium van enige wijzigingen ten opzichte van het erkenningsdossier bij de Vlaamse Regulator voor de Media ingediend, conform de mogelijkheid vastgelegd in artikel 143, punt 3, paragraaf 2 van het Mediadecreet.

Die mogelijkheid omvat het volgende. De netwerkradio-omroeporganisaties die, nadat ze de erkenning hebben verkregen, wijzigingen willen aanbrengen in de gegevens, vermeld in de door hen ingediende offerte, waardoor wordt afgeweken van de aanvullende kwalificatiecriteria voor wat betreft het zendschema, brengen de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) daarvan op de hoogte. De kennisgeving

wordt conform artikel 219 gedaan. Concreet: het artikel gaat over een kennisgeving inzake een wijziging van het zendschema, het financiële en businessplan en de technische infrastructuur.

Paragraaf 1 van datzelfde artikel stelt dat netwerkradio-omroeporganisaties zich dienen te houden, nadat ze een erkenning hebben gekregen, voor de volledige duur van de erkenning, aan de basisvoorwaarden vermeld in artikel 143, punt 1, in deze een generalistisch profiel of muziekaanbod met inbegrip van het brengen van journaals en informatie, en in artikel 143, punt 2, paragraaf 1, waar het onder meer gaat over cross-ownership en in deze casus het brengen van journaals.

Aangezien er nog geen zendvergunningen werden aangevraagd en toegekend aan de nv SBS Media Belgium, zijn er ook geen uitzendingen waarvan de inhoud door de VRM eventueel kan worden getoetst aan het erkenningsdossier of eventuele wijzigingen ervan. De uitrol van de uitzendingen wordt pas aangekondigd voor het najaar. De netwerkradio-omroep dient decretaal gezien vóór het einde van dit jaar uit te zenden.

Of NRJ voldoet aan het generalistische profiel, kan niet worden vastgesteld, aangezien er nog geen uitzendingen zijn. Idem wat de focus op informatie betreft.

De beoordeling en de quoterings van het dossier worden vanzelfsprekend behouden: de erkenningsprocedure is er en wordt verleend op basis van een ingediend dossier door de kandidaten. Het decreet stelt immers "om erkend te worden en te blijven".

Of de erkenning kan blijven is iets wat onder de bevoegdheid valt van de Vlaamse Regulator voor de Media, die nagaat of men zich houdt aan de voorwaarden van de erkenning.

Er is mijns inziens geen sprake van het 'ondergraven van de erkenningsprocedure': de erkenning gebeurt op basis van de bepalingen uit het decreet en het uitvoeringsbesluit en het decreet stelt eveneens welke wijzigingen na erkenning toegelaten zijn. En op dat moment is het de VRM die het decreet interpreteert en nagaat of de voorwaarden van de erkenning werden en worden nageleefd.

Voorafgaand aan de aankondiging ben ik door de mensen van SBS geïnformeerd over hun plannen met betrekking tot de netwerkradio. Op basis van deze informatie – nogmaals: er is geen formele aanmelding geweest bij de VRM, en dat is het enige wat telt – ben ik van oordeel dat wat men wil doen en uitzenden met NRJ, wel degelijk in overeenstemming is en blijft met de aangevraagde erkenning.

Katia Segers (sp.a): Toen de aankondiging gebeurde, was ik wel verrast. We hebben dit decreet mee goedgekeurd omdat we geloven in de doelstellingen, onder meer inzake diversiteit. Nu werden plannen bekendgemaakt voor een zender die onderdeel is van een Frans-internationaal netwerk, wat absoluut – zeker voor SBS – schaalvoordelen oplevert inzake advertentiewerking. Aan de andere kant was het onze bedoeling om sterke Vlaamse zenders te hebben. Dan lijkt me een belangrijke voorwaarde dat als ze de zender opstarten, het echt generalistische radio blijft, gericht op een groot publiek, waarin voldoende nieuws aan bod zal komen. U geeft aan dat het nog te vroeg is. We gaan dat moeten opvolgen op het moment dat ze starten. Het is aan de VRM om dat te monitoren.

Het blijft een beetje wringen bij mij omdat er dossiers zijn ingediend die veranderen zodra de vergunning binnen is. Het aangekondigde project is niet meer precies hetzelfde.

Ik begrijp dat ik de vraag te vroeg gesteld heb en dat we zullen moeten wachten tot wanneer ze starten. Dan hopen we met zijn allen dat dit een sterke radio wordt. We

hadden gehoopt op vier of vijf radio's. Ik hoop dat we erop zullen kunnen rekenen dat die nieuwe zender een verrijking wordt voor ons Vlaams radiolandschap.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik heb alle begrip voor de opmerkingen van collega Segers. Ik denk inderdaad dat dit iets is om naar te kijken. Ik ga ervan uit dat de VRM dat ook zal doen. Er is een beetje een déjà-vueffect. We hebben bij de voorbereiding van het nieuwe radiolandschap heel duidelijk vastgesteld dat de lokale vrije radio's gaandeweg een andere weg waren uitgegaan dan het dossier waarop de overheid zich had gebaseerd om hen te erkennen. We vonden dat eigenlijk vervelend. Het zou niet goed zijn als nu hetzelfde zou gebeuren voor een sterker en groter initiatief in het landschap. Ik neem aan dat het inderdaad voorbarig is en dat we moeten kijken hoe het evolueert en hoe de VRM daarmee zal omgaan.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Ik denk dat we heel goed zullen moeten kijken hoe dit dossier evolueert. Ik blijf aanvoelen dat die erkenningsprocedure een beetje wordt ondergraven als het volstaat om een simpele aanmelding bij de VRM te doen en te zeggen: 'We hebben dit ingediend, maar eigenlijk gaan we iets totaal anders doen.' Dat zou niet mogen gebeuren, want dan schiet ons decreet zijn doel voorbij. We zullen het samen opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over een nieuwe promotiecampagne voor het boek
– 1813 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Uit een grootschalig onderzoek naar het lees-, leen- en koopgedrag in Vlaanderen uit 2011-2012 kon men concluderen dat een brede imagocampagne ter promotie van het boek, en meer bepaald van het lezen, lenen en kopen van boeken, nodig was. In haar memorandum van 2014 drong het BoekenOverleg dan ook aan op een imagocampagne ter promotie van het boek en het lezen, lenen en kopen ervan. Het Vlaams regeerakkoord 2014-2019 kondigde dan ook een brede imagocampagne rond boeken en lezen aan.

Begin januari 2016 bevestigde u dat dit jaar de campagne voor het boek zou worden opgestart. Een som van 83.000 euro werd toegezegd om de uitwerking van de campagne in een stroomversnelling te brengen en het overleg met de betrokken actoren opnieuw op gang te trekken. Op 21 juni 2016 is de campagne 'Boek tijd voor een boek' gestart, om het grote publiek warm te maken voor boeken. De campagne zou drie jaar lopen, in het eerste jaar ligt de focus op tijd maken om boeken te lezen.

In het najaar van 2016 vroeg ik u in de plenaire vergadering om een versnelling hoger te schakelen om van de promotiecampagne een succes te maken, gezien de aarzelende start. Op 19 april 2018 hielden wij in deze commissie een hoorzitting met het Vlaams Fonds der Letteren (VFL) voor de presentatie van hun jaarverslag van 2017. Het jaarverslag schetst het volgende: "(...) een grondige evaluatie van de campagne 'Boek tijd voor een boek' en de beslissing om de lead en het initiatief daarvoor voortaan aan Boek.be over te laten;" We kunnen dus concluderen dat de promotiecampagne voor het boek moeilijk een succes te noemen is.

Als antwoord op mijn vragen in de hoorzitting kwam naar voren dat Boek.be binnenkort zou uitpakken met een nieuw actieplan om het boek te promoten en dat daarbij ook een engagement kwam van de minister.

Ondertussen heb ik een aantal spotjes op de VRT gezien, onder de noemer 'Lang zullen we lezen', waar ook een site aan verbonden is. Ik denk dat het een initiatief van de openbare omroep zelf is, met een aantal bekende VRT-gezichten die hun boekenkast voorstellen. Het is een samenwerking dacht ik tussen de VRT, Boek.be en Fintro. Aan de vooravond van de Boekenbeurs zouden er dan trofeeën worden uitgereikt. Ik weet niet in hoeverre dit gelijkloopt met uw acties.

Minister, wat was de conclusie van de interne evaluatie van de promotiecampagne voor het boek? Waar liep het fout? Wat moet er anders? Kunt u bevestigen dat er een nieuw actieplan komt ter promotie van het boek? Zo ja, kunt u toelichten wat het actieplan zal inhouden? Welk concreet engagement wilt u opnemen bij het actieplan ter promotie van het boek? Op welke manier willen u en Boek.be ervoor zorgen dat de nieuwe promotiecampagne wel een succes wordt?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Eerst heb ik het over de interne evaluatie van de voorbije promotiecampagne. Waar liep het fout en wat moet er anders? De campagne 'Boek tijd voor een boek' was een initiatief dat grotendeels gestuurd werd vanuit het BoekenOverleg en waarvan de aanzet mee werd mogelijk gemaakt door financiering vanuit de overheid. Zoals u weet zijn binnen het BoekenOverleg de belangen van auteurs, leesbevorderaars, bibliotheken, uitgevers en literaire organisaties weliswaar grotendeels gelijklopend, maar op een aantal vlakken kunnen zij ook zeer verschillend zijn, ook inzake de aanpak van de generieke boekencampagne. Dat maakte het bijzonder moeilijk om overeenstemming te vinden over een aanpak met een zeer duidelijke focus.

En hoewel de partners van het BoekenOverleg van bij het begin nauw betrokken waren bij de ontwikkeling van de campagne, bleef het draagvlak bij alle leden van het BoekenOverleg relatief beperkt. Daardoor ontbraken een aantal zeer kritische succesfactoren, namelijk het draagvlak, zoals ik al zei, maar ook het organisatorisch en daarbij horend financieel engagement van die partners. Daarenboven kwam Boek.be op het moment van de lancering van de campagne in wat moeilijker organisatorisch intern vaarwater terecht.

Het klopt dat we vorig jaar dus niet meteen van een echt succesvolle campagne-start konden spreken. Ondertussen is er echter op zeer regelmatige basis overleg geweest met een aantal belangrijke spelers uit het boekenvak en is ook de interne herstructurering van Boek.be afgerond. Boek.be wil door het beslissingsrecht in de raad van bestuur rechtstreeks in handen te leggen van de vertegenwoordigers van de drie belangenverenigingen, te weten de Vereniging Vlaamse Boekverkopers (VVB), de Groep Algemene Uitgevers (GAU) en de Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers (GEWU), in de toekomst een meer slagkrachtiger beleid kunnen voeren. Voor de nieuwe campagne wordt daarom met Boek.be als rechtstreekse partner gewerkt.

Boek.be legt de laatste hand aan de concrete uitwerking van een nieuw actieplan voor de promotie van het boek. In principe liggen de campagneacties al vast, maar moeten de afspraken met de externe partners nog definitief worden afgeklopt. Dat is een kwestie van dagen. Dus ja, er komt een nieuwe start, of nieuw actieplan zo u wilt. Ik ben daar even blij mee als u.

Doel is en blijft om het lezen en vooral de verkoop van boeken te stimuleren ditmaal via een viertal gerichte campagnemomenten, die zich situeren op die tijdstippen waar we op de boekenmarkt spreken van eerder luwe perioden. De bedoeling van

Boek.be is om de campagne eind mei volledig toe te lichten, maar zonder het gras voor hun voeten te willen wegmaaien, kan ik al wel een tipje van de sluier oplichten.

Een eerste campagnemoment wil via de massale verspreiding van kortingcheques niet-reguliere lezers en/of kopers aanzetten om tijdens de zomervakantie een boek aan te kopen en uiteraard ook te lezen. Deze actie zal zich ook herhalen richting zomer 2019. In een tweede campagnegolf bij het begin van het schooljaar wordt gefocust op het lezen bij kinderen en jongeren. Met de Maand van de Boekhandel wordt in het voorjaar van 2019 de aandacht rechtstreeks gevestigd op de boekhandels zelf, die mits financiële ondersteuning de kans krijgen om via eigen evenementen de verkoop te stimuleren.

Doorheen de hele campagne zal er via diverse mediakanalen en direct mailing ook in voldoende communicatie rond de diverse actiemomenten worden voorzien. Daartoe worden de laatste afspraken gemaakt met een aantal privépartners.

Het opzetten, uitwerken en organiseren van de campagne ligt wel degelijk in handen van Boek.be. Ik geloof er immers in dat enkel een door de sector zelf gedragen campagne succesvol kan zijn. Het professionele boekenvak onder de koepel van Boek.be nam dus mijn uitdaging aan om alsnog een herstart te maken met een generieke boekencampagne.

Ik heb duidelijk laten verstaan dat een bijkomende inspanning vanuit de overheid er enkel kan zijn indien er ook vanuit de sector een substantiële financiële inspanning wordt geleverd. Die inspanning moest minstens één op één zijn.

Om u een idee te geven: de vorige campagne, die er maar een halve was – ik zeg dat zonder iemand geweld aan te doen –, werd gemaakt met 83.000 euro van de Vlaamse overheid en ongeveer 50.000 euro vanuit de sector. Dat is onvoldoende voor een campagne tout court en dat is geen goede verhouding. Nu hebben we een andere verdeelsleutel aangehouden. Voor 2017, 2018 en 2019 heeft de Vlaamse overheid telkens in 100.000 euro voorzien, in totaal dus 300.000 euro. De sector zelf stelt er een investering van ongeveer 500.000 bovenop, enerzijds via de aanwerving en inzet van extra personeel, promotiemiddelen als affichage, bannering, website, direct mailing et cetera, en via de verwerving van advertentieruimte bij diverse mediakanalen. Uiteraard kan een dergelijke campagne enkel soelaas brengen en vooruitgang boeken wanneer ze verschillende keren wordt herhaald. Daarom moet ze ook meerjarig zijn.

Boek.be mikt met de huidige gerichte acties op een veel minder algemene aanpak dan bij de vorige campagne. De nauwe betrokkenheid van vooral de economische spelers binnen het boekenvak, moet er ook voor zorgen dat de campagne een meer directe en ook een meetbare impact heeft.

In samenspraak met Boek.be werden de actieplannen ook in cijfermatige modellen gegoten. De lat werd hoog gelegd en de ambitie is groot, maar volgens Boek.be haalbaar. Concreet wil men op het einde van de komende twee actiejaren 25.000 extra bezoeken aan de boekhandel genereren – dat lijkt me niet niks – en de verkoop met 5 procent doen stijgen, wat toch een ambitieuze doelstelling is. Ik kan die alleen maar ondersteunen. We zijn nu eindelijk waar we moeten zijn en ik hoop dat we nu eindelijk een goede, succesvolle lancering hebben die dan verder gewoon jaar na jaar herhaald kan worden.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik ben altijd een voorstander geweest van herexamens, ik heb er in het verleden ook een paar gehad. Ik ben in elk geval blij dat men beter gewapend is, op alle terreinen, denk ik. U hebt ook geschetst hoe het gekomen is. Als ik het goed gehoord heb, is het financieel engagement vanuit de

Vlaamse overheid 300.000 euro en vanuit de sector 500.000 euro. Dat is een ambitieus cijfer. Dat is al wat. Ik kan dat alleen maar toejuichen. Ik zie ook de kortingcheques – ik zal al maar beginnen te sparen – en het richten naar de zomer, het begin van het schooljaar en opnieuw in 2019. Dat zijn de vier grote momenten. Er is ook direct mailing.

Minister, ik ben blij met uw antwoord. Ik kijk er echt naar uit. Laat ons hopen dat we misschien al voor de verkiezingen van 2019 al een kleine tussentijdse evaluatie kunnen maken. Het oogt alleszins al veel beter dan de vorige keer. Ik ben blij dat men nu bij Boek.be een push geeft. Hopelijk kan dit resulteren in meer en beter leesgedrag en vooral in meer verkoop van boeken.

Bart Caron (Groen): Ik wil me aansluiten namens mijn fractie om te zeggen dat ik het een zeer goede vraag vind en een heel goed antwoord van de minister. Het is meer dan ooit legitiem. Het is wel droevig dat Boek.be het de voorbije jaren zo heeft laten hangen. Ik zal het in die termen zeggen omdat het ook zo is. Als we een krachtig boekenvak willen, dan moeten we ook een sterk Boek.be hebben. Ik heb de indruk dat de organisatie nu echt wel aan een herstart toe is. Ik hoop dat die campagne daartoe bijdraagt.

Het is ook een stuk de verantwoordelijkheid van de sector, van het vakgebied zelf om te maken dat de 'ontlezing' in Vlaanderen niet verder gaat en de verkoop niet verder achteruitgaat, want die is vorig jaar ook wat gedaald. Dat is absoluut nodig. In die hoofdkwartieren moet men zich daar ook zorgen over maken. Zeker als de minister bereid is om een helpende hand uit te reiken en een promotiecampagne stevig te ondersteunen, vind ik het een beetje droevig wat er gebeurd is. Het is goed dat u de aandacht erop blijft houden, mijnheer Meremans. Ik meen wat ik zeg. Ik volg het niet van zo dicht op als u. Het is belangrijk om het onder de aandacht te brengen. Dat wil ik namens mijn fractie zeggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over discriminatie in zowel het topvoetbal als het recreatief voetbal – 1744 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het actieplan racismebestrijding binnen Vlaamse sportfederaties – 1752 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Mijn vraag gaat over racisme in het voetbal. Ik stel deze vraag breed, en dus zowel over professioneel voetbal als over recreatief voetbal, aangezien ik het een heel belangrijke thematiek vind. Het is een thematiek die jammer genoeg nog altijd springlevend is, zowel in het binnen- als in het buitenland, van de laagste regionen tot op het hoogste niveau.

De afgelopen maanden alleen al, onder meer in februari, waren er incidenten in topwedstrijden in België tussen Club Brugge en Standard en tussen Club Brugge en Charleroi, waarbij tweemaal een speler van zowel Brugge als Charleroi door supporterskernen van eerstgenoemde ploeg op een racistische wijze werd uitgejoeld. In het buitenland was er het voorbeeld van de Europa Leaguewedstrijd tussen Dortmund en Atalanta Bergamo. Tijdens die wedstrijd werd Michy Batshuayi, ons allen niet onbekend, slachtoffer van apengeluiden die de fans van

Atalanta Bergamo maakten. Heel opvallend was dat in beide gevallen de verantwoordelijke instanties te kennen gaven dat er weinig fout was gegaan. Ze hadden het incident onderzocht en daar kon weinig aan gedaan worden. De supporters konden niet per se beschuldigd worden van onaanvaardbaar gedrag.

Er is nog een recenter voorbeeld dichterbij huis, namelijk de derby van afgelopen week tussen Beerschot en Antwerp waarbij een spandoek veel beroering veroorzaakte. Het was een antisemitisch spandoek, waarop de Pro League wel goed en duidelijk heeft gereageerd. Zij vonden dit absoluut onaanvaardbaar en verklaarden dat daartegen opgetreden moet worden. Zij hebben dan ook een heel duidelijk signaal gestuurd naar Beerschot Wilrijk.

Minister, deze voorbeelden geven aan dat het probleem nog springlevend is. Het doet me denken aan een opiniestuk dat sportjournalist Frank Van Laeken heeft geschreven op 16 april. Daarin schreef hij dat dit probleem al heel lang bestaat, dat veel experts hebben aangegeven dat er iets moet worden ondernomen om dit tegen te gaan, maar dat dit maar niet gebeurt.

Een van de zaken die Frank Van Laeken naar voren schuift om het hardnekkig probleem van racisme tijdens voetbalwedstrijden tegen te gaan, is bijvoorbeeld om bij het minste signaal als speler van het veld te stappen. Dat is een signaal dat men dat niet aanvaardt. Het probleem is natuurlijk dat daar een boete op staat. Maar als we dit absoluut onaanvaardbaar gedrag vinden, aldus Frank Van Laeken – en ik volg hem daarin –, dan moet dat signaal worden gegeven. Als men dat blijft doen, zowel de ploeggenoten als de slachtoffers zelf, dan zullen de bonden niets anders kunnen dan daar daadwerkelijk gevolg aan te geven.

Hij doet nog een aantal andere voorstellen, want met enkel sensibiliseringsacties zoals in het verleden is gebeurd – de heel goede internationale reclamecampagne 'Say No To Racism' waar allerlei topspelers aan meededen – zullen we het volgens hem niet halen, hoe mooi ze ook zijn en hoe goed ze ook zijn gemaakt. Hoe leuk het ook is om Arjen Robben in gebrekkig Nederlands 'Say No To Racism' te horen zeggen, hoe fier ik ook ben om Vincent Kompany dat te horen zeggen, dit zal het verschil niet maken, ook niet met alle goede intenties en kleine speeches die voetballers geven voor de wedstrijd om aan te geven hoe erg ze het allemaal vinden.

Terwijl er een duidelijke regelgeving is, bijvoorbeeld vanuit de Pro League over 'match delegate' die de wedstrijd moet stilleggen, lezen we in het boek van Frank Van Laeken dat veel verantwoordelijke mensen, vaak om administratieve rompslomp te vermijden, zich enkel beperken tot de zaken die zich hebben afgespeeld op het voetbalveld en zich dus niet bezighouden met de zaken die zich afspelen buiten het voetbalveld, onder andere bij de supporters. Dat is door anonieme bronnen gemeld aan de schrijver zelf.

Een ander element is dat de stewards vaak met alle goede intenties die ze hebben – zij zijn vrijwilligers die zich inzetten om een voetbalwedstrijd goed te laten verlopen en die contact hebben met de supporters – niet durven in te gaan tegen hun eigen supporters omdat ze hun eigen bruggen niet willen opblazen, zelf niet beschouwd willen worden als een soort van buitenstaander. Dat zijn allemaal begrijpelijke, psychologische effecten die meespelen in het niet te hard willen aanpakken van of het niet altijd even correct optreden tegen racistische gedragingen van supporters tijdens voetbalwedstrijden.

Het is heel frappant dat Vlaanderen en België beschikken over een heel sterke antidiscriminatiewetgeving, die heel duidelijk is over wat wel en niet mag, terwijl in de praktijk het aantal vervolgingen en sancties zeer laag ligt. Er is een kloof tussen enerzijds de systematiek die voetbalbonden zelf hebben opgericht en anderzijds de gevolgen die daaraan worden gegeven wanneer er buiten de lijntjes wordt gekleurd.

We zitten in een sport, of het dan gaat de hoogste regionen of over de lagere regionen, waarbij voetballers het plein opkomen om te voetballen, met elkaar in competitie te gaan, te winnen, te wedijveren in de geest van de sportiviteit, en we mogen dan ook nooit tolereren dat er plaats is voor zulke gedragingen in, rond en naast het veld. Dat is onaanvaardbaar en ik weet dat u het daarover met mij eens bent, minister.

De inspanningen die vandaag gebeuren, zijn te vrijblijvend en hangen af van de goodwill van de Voetbalbond en de Pro League. Zij opereren nationaal maar sport is een gemeenschapsbevoegdheid waardoor er dus geen politieke verantwoordelijkheid is om hen aan te sporen. De overheid legt allerlei preventieve maatregelen op, maar voor het repressieve luik, wanneer het gaat over racisme, is er weinig aandacht. Er moet verder worden gedacht want er is nood aan brede actieplannen die iedereen, ook de lagere en de jeugdreeksen, bij het probleem betrekken. Zelfregulering en sensibilisering zijn belangrijk, maar wat mij betreft niet genoeg.

Ik herhaal dat ik de inspanningen van de Pro League en van elke club op eigen niveau apprecieer om te proberen het racisme te tackelen en het probleem aan te pakken. We zien dat er heel wat goede zaken gebeuren en dat heel wat ploegen zich bewust zijn van het probleem en het willen aanpakken, maar globaal volg ik Frank Van Laeken wanneer hij zegt dat het probleem er de afgelopen jaren niet minder om is geworden en nog altijd zeer sterk aanwezig is. De mensen die buiten de lijntjes kleuren, worden niet gestraft. Het is dan ook tijd voor meer actie.

Minister, hoe zult u als minister van Sport clubs responsabiliseren zodat er meer consequent wordt opgetreden tegen racisme? Welke rol kan de overheid hier verder in spelen? Hebt u contact gehad met collega's over de taalgrens of op andere beleidsniveaus om na te denken over hoe de politiek hier een rol in kan spelen? Welke initiatieven zult u nemen met betrekking tot repressie en bestraffing van racisme, niet enkel op professioneel niveau maar ook bij de lagere en de jeugdreeksen?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Enkele maanden geleden, als ik me niet vergis was het op 20 februari, stelde de Pro League een actieplan voor om racisme en discriminerende en kwetsende spreekwoorden definitief uit onze voetbalstadions te bannen. Zo zullen clubs die met dergelijke acties in hun stadions worden geconfronteerd, die systematisch en ondubbelzinnig veroordelen en met behulp van de veiligheidsdiensten actief op zoek gaan naar de schuldigen. Na afgelopen weekend kwam de Pro League voor het eerst in actie tijdens de match tussen Beerschot en Antwerp.

Overtreders krijgen onmiddellijk een stadionverbod opgelegd van minstens één voetbalseizoen – in principe zijn het er twee maar mits aansporing om een cursus te volgen kan die straf worden ingekort – en worden enkel nog in de stadions toegelaten na het volgen van specifieke vormingen.

Dit is een krachtig signaal van de Pro League, dat ontegensprekelijk navolging verdient. Uit studies blijkt immers dat het probleem rond discriminatie in de sport werkelijk enorm is in ons land, zeker in het voetbal. Op dat vlak hebben we helaas de dubieuze eer aan de top van Europa mee te spelen, ik had dat liever op sportief niveau gezien. Dit is een weinig benijdenswaardige positie, en dat in een van de meest populaire sporttakken ter wereld, die qua beïnvloeding en sfeerschepping bij de publieke opinie een zeer grote impact heeft.

Met het huidige Federatiedecreet worden sportfederaties financieel gestimuleerd om in te zetten op een kwalitatief sportaanbod van a tot z voor elke Vlaming, ongeacht zijn of haar leeftijd, geslacht of afkomst. Daarnaast krijgen sportfederaties ook toegang tot bijkomende subsidies om projecten binnen een bepaalde beleids-

focus te realiseren, zoals het wegwerken van bepaalde drempels om te sporten voor kansengroepen en het op poten zetten van een inclusief diversiteitsbeleid.

Minister, hoe staat u tegenover het initiatief van de Pro League om een actieplan tegen racisme in onze voetbalstadions uit te rollen? Op welke manier kan de Vlaamse Regering daarbij een ondersteunende rol vervullen?

Heeft de Vlaamse voetbalfederatie ook een dergelijk actieplan uitgewerkt? Hoe ver staat Voetbal Vlaanderen met de aanpak van racisme en discriminatie in het voetbal?

Zijn er binnen de Vlaamse sportfederaties good practices terug te vinden op het vlak van aanpak tegen racisme en discriminatie? Op welke manier zetten deze sportfederaties een inclusief diversiteitsbeleid op poten? Welke lessen kunnen andere sportfederaties daaruit trekken?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Moyaers, u zegt in uw inleiding – en daar ben ik het helemaal mee eens – dat de Pro League en de profclubs met het actieplan dat zij op 20 februari 2018 hebben aangekondigd, de problematiek van racisme wel degelijk ernstig nemen. De profclubs scherpen hiermee hun interne procedures en tuchtstructuren aan. Het specifieke kader van de federale Voetbalwet, die belangrijke verplichtingen oplegt inzake veiligheid in de stadions, schept mogelijkheden inzake samenwerking met de politie, ook op het vlak van racismebestrijding. Zij doen dit via het opsporen van inbreuken, met spotters en stewards in het stadion.

Mijnheer Annouri, over deze problematiek is er geen overleg geweest met de collega's over de taalgrens of met andere beleidsniveaus. Dat is ook niet nodig, aangezien de bevoegdheid heel duidelijk is. Er is wel contact tussen mijn kabinet en dat van federaal minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken Jan Jambon, in functie van de opvolging van de Voetbalwet. Vandaag vormen racistische uitspraken al een duidelijke inbreuk op deze wet.

De rolverdeling in een integrale aanpak is voor mij duidelijk. Ten eerste is er sensibilisering en stimulering, ten tweede is er zelfregulering en ten derde is er bestraffing.

De Vlaamse Regering en ikzelf als minister van Sport zetten in op sensibiliseren en stimuleren. De sector zelf moet zelfregulerende acties ondernemen zoals de Pro League nu heeft gedaan. Voor de bestraffing is er de federale strafwetgeving.

Als minister van Sport neem ik mijn rol alvast zeer ernstig. Binnen ethisch sporten zijn er drie pijlers: de individuele integriteit, de fair play en de sociale integriteit. Voor racisme en discriminatie is er overduidelijk geen plaats op en rond het sportveld.

U kent allemaal het Internationaal Centrum Ethiek in de Sport (ICES). Deze organisatie wil meer en meer werken vanuit een algemene en structurele benadering, met een kader voor sportorganisaties om een ethisch sportklimaat te creëren en te behouden, en om daar structureel rond aan de slag te gaan. Dat is echt nieuw, dat is deze legislatuur gerealiseerd.

Het doelstellingenkader rond seksueel grensoverschrijdend gedrag, u welbekend, dat ik oplegde aan de sportfederaties, vloeide bijvoorbeeld voort uit zo'n algemene benadering. De punten die we bij dat seksueel grensoverschrijdend gedrag opleggen aan de federaties zijn: één, het hebben van een aanspreekpersoon; twee, het hebben van gedragscodes; drie, het aanpakken van de preventie en de vorming; vier, het hebben van een ethisch comité; vijf, een handelingsprotocol

bij vragen en incidenten, en ten slotte, disciplinaire procedures op dat vlak. Deze aanpak op zes vlakken zijn eigenlijk dezelfde handvatten die ook rond het thema racisme en discriminatie kunnen worden ingezet. Volgende week zullen we over een ander thema samenzitten om ook daar een specifiek actieplan te vragen.

De langdurige beheersstructuren die we hebben aangereikt, kunnen telkens een deel van de oplossing vormen. Ik denk dat we die aspecten gemakkelijk aan onze huidige manier van werken kunnen hangen. Ook het Federatiedecreet en de code goed bestuur zijn aanjagers naar kwaliteitsverbetering en professionalisering. Zoals u weet, is dat een groeipad waarin we de sportfederaties zullen blijven ondersteunen en begeleiden. Een sterke sportfederatie kan veel beter optreden tegen discriminatie. Uw voorbeeld lijkt mij heel juist. Als je een goed bestuur hebt, dan zal je vrijwilliger ook worden aangezet om in naam van het bestuur op te treden tegen supporters die discriminerende factoren doen. Het sterk maken van uw bestuur is de stap naar het sterk maken van de anderen. Ik vergelijk het even met de werkvloer. Als de bazen niet zeggen dat discriminatie niet kan, dan moet je het ook niet aan de middengroep vragen.

Om sportclubs sterker te maken, hebben wij het hele project Clubgrade om de bestuurskracht van de sportclubs te verhogen. We hebben het hier daarover al gehad. Sterkere clubs zijn zeker beter gewapend.

Voetbal Vlaanderen is tevreden met de acties van de Pro League. Profwedstrijden krijgen veel aandacht, maar komen helaas soms als slecht voorbeeld in het nieuws. U sprak daarnet over Antwerp-Beerschot. Daar zijn dingen fout gelopen, zeker en vast. Maar laat ons wel eerlijk zijn: ik heb de heenmatch en de terugmatch gezien. Bij de heenmatch waren er van de 15.000 supporters 50 die zich misdroegen. Dat wordt dan heel zwaar in de kijker gezet – en ik begrijp dat, want dat kan natuurlijk niet. Dat slechte voorbeeld is uiteraard nieuws. Maar laat ons eerlijk zijn: 14.950 supporters hebben zich normaal en goed gedragen. Ik hoop dat dat ook gezien wordt en dat men die 50 dan intern sterk aanpakt. Het is goed en noodzakelijk dat dit intern wordt aangepakt.

Zelf werkt Voetbal Vlaanderen aan de versterking van zijn beleid rond racisme en diversiteit, in samenwerking met de collega's van de Pro League, de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) en de Waalse vleugel. Voetbal Vlaanderen heeft ondertussen meerdere diversiteitsmedewerkers. Die mensen worden voltijds ingezet op doelgroepen. Ze hebben regelmatig overleg met Unia om meldingen rond racisme te bespreken en expertise uit te wisselen.

De federatie ontwikkelt specifieke charters en codes voor verschillende functies in het voetbal. Want het is juist: een bestuurder is geen trainer of coach en een speler is weer iets anders. Je moet weten wat daar wordt verwacht van wie. De strijd tegen racisme krijgt daarin zeker een plaats. In de toekomst zal men nog meer inzetten op de training van scheidsrechters om racisme te herkennen en ook om dat goed te kunnen rapporteren in het wedstrijdverslag. Dat is belangrijk, want het zijn heel vaak de scheidsrechters die die zaken zien. Zet dat dan in een wedstrijdverslag, dan kan men daar verder mee aan de slag.

Voetbal Vlaanderen voorziet zelf ook in een ethisch meldpunt, waar men ook voorvallen van racisme kan aankaarten. Iedereen kan daar in alle discretie terecht, via telefoon, sms of e-mail. Indien nodig verwijst Voetbal Vlaanderen dan door naar Unia of kan er zelfs met de politie worden voortgewerkt.

Voetbal Vlaanderen kan ook steeds gebruikmaken van de bestaande juridische en procedurele mogelijkheden. Wanneer er zaken op het veld gebeuren en de scheidsrechter heeft discriminerend of racistisch gedrag waargenomen, moet hij dat in zijn verslag noteren. Voetbal Vlaanderen kan op basis daarvan sanctionerend optreden of juridische stappen zetten, die dan daaraan kunnen worden gehecht.

Voetbal Vlaanderen gelooft dus net als ik – en jullie uiteraard ook – heel hard in de verbindende kracht van sport en voetbal in het bijzonder. Dat blijkt ook uit zijn beleidsplan, met diverse doelstellingen rond diversiteit, inclusie en doelgroepenbeleid. Gelet op die inspanningen vanuit Voetbal Vlaanderen zou het volgens mij zeer onrechtvaardig zijn om sanctionerend op te treden naar de Vlaamse federatie toe, wegens bijvoorbeeld racistische spreekkoren in de Pro League. Ik ben van mening dat we het dáár moeten aanpakken, met de wetgeving die er dáár is. Het zou verkeerd zijn om Voetbal Vlaanderen te gebruiken om druk uit te oefenen. Die druk is er. De Pro League is aan het werk. Ik denk dat je dat zo moet houden.

Mijnheer Moyaers, u polst ook naar goede praktijken bij andere federaties. Het is moeilijk om daar exhaustief op te antwoorden binnen dit tijdsbestek. Maar als ik het algemeen bekijk, kan ik u toch zeggen dat andere sportfederaties net als Voetbal Vlaanderen werken vanuit zo'n benadering van de kracht van de sport en vanuit een beleid voor inclusie en voor verdraagzaamheid.

– Miranda Van Eetvelde treedt als voorzitter op.

Ook daar zitten we natuurlijk positief met ons decreet, dat via de basiswerking en de a- tot z-benadering – u hebt het zelf aangegeven –, maar ook via de beleidsfocussen zorgt voor een stimulus. Ze kunnen financieel wat steun krijgen om bijvoorbeeld een laagdrempelig sportaanbod te doen. Ik ben ervan overtuigd en zie ook dat men daar zeer actief op inzet. Dat komt ook allemaal ten goede aan de kracht van de sport.

In ieder geval zal ik het onderwerp op de agenda plaatsen. Jullie weten dat ik tussendoor met de Pro League, de KBVB en met Voetbal Vlaanderen overleg heb, onder meer in verband met de doorstroming van de jongeren. We hebben daarover al een aantal keer overleg gevoerd. Tijdens de volgende vergadering – die nog niet gepland is, om dat zij nu een aantal zaken zouden doen en mij dan op de hoogte zouden brengen – zal ik ook dit onderwerp nog eens op de agenda plaatsen, zodat we én met Voetbal Vlaanderen, én met de Pro League én met de KBVB samen kunnen bekijken wat de effecten zijn van de acties die ze al hebben genomen en of we daar nog extra acties moeten aan toevoegen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben echter niet voldaan of gerustgesteld. Ik wil u uitleggen waarom.

Eerst en vooral: u en ik – en iedereen hier, denk ik – weten wat de verbindende kracht van voetbal en de verbindende kracht van sport tout court is. Kijk maar naar onze Rode Duivels, het uithangbord van onze nationale ploeg. Je ziet daar België en Vlaanderen anno 2018. Vraag aan elk van die Rode Duivels of ze ooit geconfronteerd zijn met een vorm van racisme, en ze zullen waarschijnlijk allemaal ja zeggen. Ik ben niet naïef en besef dat dat vandaag een stuk de realiteit is. Maar ik ga ervan uit dat het toch ons doel is dat dat niet normaal blijft en dat de Rode Duivels in de toekomst, in 2050 of 2060, zullen kunnen zeggen: 'We hebben dat nooit of toch veel minder meegemaakt.' We willen de situatie verbeteren en veranderen.

Ik vrees dat de kloof tussen alles wat u hebt gezegd, wat er op papier staat, de mogelijkheden die er zijn, de verschillende procedures die er zijn, alles wat er kan worden ondernomen enerzijds en wat er in de praktijk gebeurt anderzijds, heel groot is. Ik herhaal wat ik in het begin heb gezegd: er is heel veel goodwill. Dit is geen kwestie van het niet willen doen. Zowel bij de Pro League, als bij de clubs, bij heel wat mensen is er heel wat goodwill. Maar de daadkracht om het echt tegen te gaan, ontbreekt vandaag. Bij voetbalclubs – gemakkelijksheidshalve beperk ik mij tot de eersteklassevoetbalclubs – is er uiteraard geen enkele ploeg die zegt: 'We zullen dit tolereren.' Uiteraard is elke ploeg bereid om mee haar schouders te

zetten onder een of ander plan of sensibiliseringsactie om te proberen dit tegen te gaan. Maar als je dan kijkt naar wat er gebeurt tijdens voetbalwedstrijden – de spreekwoorden die er zijn, de gevolgen die eraan worden gegeven door bijvoorbeeld stewards of clubs zelf –, dan zie je daar een compleet andere realiteit.

Hetzelfde geldt ook op lokaal niveau, bij jeugd ploegen. We hebben het allemaal meegemaakt. Je ziet dat elke ploeg op papier een heel mooie filosofie heeft, dat coaches en ook spelers het heel goed bedoelen. Maar als er iets gebeurt in de marge van, dan negeren we het voor een stuk, dan geven we er geen gevolg aan – dat is de weg van de minste weerstand – of we weten niet goed hoe we ermee moeten omgaan. Dat is vandaag voor een heel groot stuk de realiteit.

En ik vrees, minister, dat we daar, met wat nu voorligt, geen verandering in zullen kunnen krijgen, dat we niet voldoende verandering zullen zien. The 'sense of urgency' die er eigenlijk zou moeten komen, ontbreekt voor een heel groot stuk.

Minister, ik heb een tweeledige vraag. Het is misschien een stomme vraag, maar ik meen het echt en ik zal ze u later opnieuw stellen. Denkt u echt dat, met hoe het er vandaag voorligt en de dingen die u net hebt opgesomd, er een verbetering in de situatie zal komen? U geeft aan dat u zult samenzitten met de betrokken organisaties binnen uw bevoegdheden. Op welke manier zult u dat monitoren, om te zien of er daadwerkelijk, ja of neen, een stap vooruit wordt gezet?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijnheer Annouri, ik dank u voor de aanvullende vragen.

Mijnheer Annouri, ik kan u volgen wanneer u zegt dat er al heel wat op papier staat, maar dat de vraag is hoe we het daadwerkelijk zullen aanpakken. De laatste tien jaar is er slechts één veroordeling geweest naar aanleiding van die kwetsende en discriminerende racistische spreekwoorden. Dat is dan een heel duidelijk beeld. Vaak worden heel veel van die racistische spreekwoorden afgedaan als een vorm van folklore. Dat is iets wat we niet kunnen en niet zouden mogen begrijpen.

Elk actieplan is maar zo sterk als de uitvoering ervan. Op dat vlak heeft de Pro League afgelopen weekend een zeer goede communicatie gedaan. Zij zeggen nu namelijk echt dat een club niet langer de kop in het zand kan steken, maar dat zelf actief met de supporters mee moet zoeken naar een oplossing. Dat lijkt mij de juiste insteek.

Ik wil graag een suggestie doen. Voetbal wordt heel vaak als de dominante sport beschouwd. En andere sporttakken kijken soms wat negatiever naar het voetbal, omdat het zoveel aandacht krijgt. Maar in dit geval, zeker met wat de Pro League doet, genereert dat heel wat kansen om op te bouwen. Het voetbal heeft nu eenmaal ook veel meer middelen. En doordat er veel meer middelen zijn, hebben ze heel veel expertise kunnen opbouwen. De Pro League is dus als het ware een soort van expertisecentrum.

Als we het zo moeten bekijken, moeten we zowel de stok als de wortel gebruiken die we vanuit de overheid hebben. De stok is dan – u hebt het zelf al aangehaald, minister – dat je de algemene werkingssubsidies die je federaties geeft, onder andere in het kader van goed bestuur, bijvoorbeeld ook zou kunnen koppelen aan die kwaliteiten die de federaties zouden moeten bieden. Je zou daarin ook kunnen aansporen om nog meer te doen rond racismebestrijding. U hebt daar ook een actieplan, waarbij sportfederaties hun beleidsfocus zouden kunnen leggen op een laagdrempelig sportaanbod.

En wat de wortel betreft, denk ik dat het wel interessant zou zijn dat die federaties, die eventueel hun beleidsfocus op discriminatie willen inzetten, in een partnerschap

met de Pro League zelf misschien kunnen zoeken naar een manier om racisme aan te pakken binnen hun sportfederaties. Zou dat eventueel in aanmerking kunnen komen, namelijk dat je de federaties kunt aanbieden om de subsidies die u ter beschikking kunt stellen wanneer je een beleidsfocus op een laagdrempelig sportaanbod doet, bijvoorbeeld ook in een partnerschap met Pro League, die de expertise blijkbaar heeft, nog verder uit te werken?

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Bepaalde zaken die u hebt gezegd, wilde ik ook aanhalen. (*Gelach*)

Mijnheer Annouri, wat de representatieve uitrusting betreft, zegt u in eerste instantie zelf dat er niets wordt gedaan. Ik zal u voorbeelden geven. En het is niet alleen de Profliga, maar ook Voetbal Vlaanderen die er iets aan doet. Kortrijk is dit jaar ook gestraft geweest, met een financiële boete. Vandaag is er een bezoeker, een trainer van Beveren, een man van de Pro League. Zij zullen een nieuw recept uitdokteren, dat zal worden gesponsord door de Pro League.

Maar je moet verder kijken. Want met de representatieve voorbereiding die we doen.... Ik geef een voorbeeld. Als een scheidsrechter een rapport opstelt wat betreft racisme, voor zowel de Pro League als Voetbal Vlaanderen, dan hebben zowel de Voetbalbond als de clubs zelf het recht om te straffen. Alle clubs, ook de Vlaamse, kunnen dan refereren aan het verslag van de scheidsrechter. En dat gebeurt regelmatig.

Ik geef nog een voorbeeld, van wat er in Westerlo gebeurd is, maar niet openbaar werd gemaakt. Op een gegeven moment begonnen een aantal hooligans – ik mag het niet hardop zeggen, maar ze waren van dat type (*de heer Wynants doet alsof hij drinkt*) – racistische uitspraken te doen. We zijn dan nagegaan wie dat nu juist waren. Het bleken Hollandse supporters te zijn. Normaal geraken zij niet binnen, omdat je geregistreerd wordt. We zijn dus nagegaan hoe zij toch zijn binnengeraakt. Als je geregistreerd bent, kun je ook voor je ouders of vrienden een aantal kaarten extra kopen. Een aantal geregistreerde bezoekers hadden die kaarten dus blijkbaar uitgedeeld.

Wat doen wij dan? We hebben die man een stadionverbod gegeven, want hij heeft die hooligans en vooral die racistische mensen binnengebracht. Maar je hebt daar niet altijd de macht voor om dat te doen.

We zeggen altijd dat in sport de kinderen ook met elkaar leren omgaan. Als er bij de beloften een Aziaat of een Afrikaan meespeelt, speelt dat voor ons geen rol. Die elf jongvolwassenen, 16- of 17-jarigen, vormen één geheel. En dat is ook een taak van de sport op termijn. Dan moet je daar geen probleem mee hebben. En natuurlijk, ik heb het nog eens als voorbeeld gegeven: ouders en grootouders zijn meer racisten, zoals wij al kunnen registreren.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik moet eerlijk zeggen dat ik het een beetje moeilijk vind. De indruk die ik krijg, collega Annouri, is dat u zegt: en nu gaat u toch wel eens optreden? Ik kan niet optreden. Wilt u dat ik daarvoor geld ga afpakken? Ik ga dat niet doen. Dat heb ik ook duidelijk gezegd. Ik kan niet strafrechtelijk optreden. U zegt: op papier. Neen, niet op papier. Op het veld zorgen we voor een versterking van het bestuur. Op de trainingsschool, in de cursussen voor de trainers, zorgen we voor begeleiding. We gaan de scheidsrechters verder begeleiden: hoe moet je daartegen optreden? Hoe moet je dat in je verslag zetten?

Het zijn dingen die gebeuren. Wat collega Wynants naar voren brengt, zeker bij de jeugd, dat zijn dingen die gebeuren. Ja, we zitten in een maatschappij waar discriminatie, ook in de maatschappij, nog altijd gebeurt. En neen, dat kan niet.

Als u het aan mij vraagt, kan ik ook 'ja' zeggen. Ik heb ook racistische reacties gekregen. Ik heb ook dingen te horen gekregen op het veld, van collega's op het veld, waarvan je zegt: wat is dat hier, wat een niveau is dat? Ik was daar echt door gechoqueerd toen dat bij mij is gebeurd. Denkt u dat de collega's van die spelers daarop hebben gereageerd? Maar neen! Dat zit een stuk mee in de maatschappij. We moeten dat bestrijden. Wij doen dat compleet, sensibiliserend, in de sport. Ik denk dat het op weinig plaatsen zo georganiseerd gebeurt.

Collega Moyaers, u spreekt over de middelen. We doen dat al, op de beleidsfocus 'laagdrempelig'. Het is een aanbod van de Pro League om eens samen te zitten. We gaan daar zeker op ingaan, om te zien of we daar nog dingen uit kunnen leren, om ook aan andere federaties mee te geven. Maar er is opnieuw een verschil tussen federaties en clubs. Dat wil ik toch meegeven in zijn geheel. Laat me eerlijk zijn, en laat me heel duidelijk zijn: ik vind dat er zeer goed werk gebeurt vanuit Voetbal Vlaanderen. Ik ben het eens met collega Moyaers dat ook in de Pro League nu heel duidelijk een grens is gesteld.

Voor mij is het heel gemakkelijk: neen, het kan niet. En ja, ik zet alles op alles om te sensibiliseren, om een mentaliteitsverandering te krijgen. Ga je dat zien? Ja, je gaat dat zien op een aantal vlakken. Ga je dat wegwerken? Als het in de maatschappij weggewerkt is, zal het ook in het voetbal weggewerkt zijn, en ik hoop zelfs wat vroeger, omdat we sensibiliserend acteren, en ik denk veel duidelijker dan op andere niveaus.

Er zijn dingen waar ik geen macht heb, geen kracht heb en geen mogelijkheid heb om iets te doen, maar ik ben wel blij dat de Pro League daar zijn verantwoordelijkheid heeft genomen. We hebben nog niet zo lang geleden de tifo gehad waarbij een speler zijn hoofd was afgehakt. Dat was dan zelfs in het Waalse landsgedeelte. Er zijn dingen waarvan u mij niet mag vragen om ertegen op te treden of om het te regelen. Strafrechtelijk, Voetbalwet: dat is allemaal federale materie. Maar als we niet geloven dat alles wat we nu doen, effect zal hebben, dan kunnen we er beter mee stoppen. Ofwel moet u mij zeggen wat ik dan nog moet doen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, bedankt voor uw bijkomende antwoorden. Ik wil een paar opmerkingen maken. Mijn vraagstelling was in het begin duidelijk, dacht ik, maar ik wil die ook wel herhalen – om mee te nemen, want u mag natuurlijk niet meer tussenkomen. Ik weet wat de bevoegdheden zijn. Ik weet hoe die verdeeld zijn. Mijn vraag was wat u nog allemaal extra ging ondernemen vanuit uw eigen bevoegdheden en op welke manier u zelf contact ging opnemen, over de bevoegdheidsdomeinen heen, met uw collega's die daar wel verantwoordelijk voor zijn. Want het zou niet de eerste keer zijn dat we dat hier vragen, minister. U hebt in het verleden ook af en toe al overleg gepleegd om te zien wat daar mogelijk was. Dus zeggen van 'wat ik kan doen' en 'contact opnemen, dat zal ik niet doen', dat is voor mij irrelevant in dezen. Op een bepaald moment in uw tweede antwoord hebt u gezegd: ik ga geen contact opnemen daarmee, want dat is mijn taak niet.

Ik denk dat de vraag heel duidelijk is. Wat gaat u doen binnen uw eigen beleidsdomeinen en op welke manier gaat u wel een rol, een stem in het debat spelen, om te zeggen: jongens, we moeten hier straffer tegen optreden, want dit is niet genoeg?

U hebt daar een antwoord op gegeven. U zegt: wat we nu aan het doen zijn, is voldoende. Vergeef mij, collega's, dat ik – cynisch wil ik het niet noemen, maar ik

plaats er wel vraagtekens bij. Ik heb nooit anders geweten dan dat er op papier altijd heel goede reglementeringen waren en dat er allerlei projecten waren om dingen op te lossen. En voor alle duidelijkheid, dat wil ik hier heel duidelijk onderstrepen: ik heb niet gezegd dat er niets gebeurt. Ik heb net gezegd dat er heel veel mensen zijn die heel veel goed werk doen, vanuit een heel goede intentie, maar dat we desondanks nog altijd met een enorm probleem zitten. Ik ben het niet die dat zegt, voor alle duidelijkheid. Het zijn experts die dat aanhalen. Het is Frank Van Laeken die het ook aangeeft. Er is een boek over geschreven. Vraag het aan voetballers zelf. Iedereen die bezig is met de sport – u hebt het zelf ook aangegeven, minister – kan het erkennen. Het probleem is nog altijd hardnekkig aanwezig.

U zegt dat het een maatschappelijk probleem is. Uiteraard. Het is geen probleem dat beperkt is tot sport alleen. Uiteraard is het een probleem dat zich breder in de maatschappij nestelt. Maar als we kijken naar voorbeelden in het buitenland, hoe andere sportcompetities omgaan met dat gedrag, met dit soort gedragingen die ook een maatschappelijk probleem zijn, dan zie ik daar toch wel een doortastender beleid. Ik geef twee voorbeelden: de Engelse voetbalcompetitie en de Amerikaanse basketbalcompetitie. Uiteraard is racisme daar ook een maatschappelijk probleem. Uiteraard heeft die sport niet de ambitie om dat maatschappelijke probleem op te lossen. Maar de zerotolerantie, de sancties en de manier van omgaan met zulke gedragingen, daar kunnen wij nog wel iets van leren. (*Opmerkingen van minister Philippe Muyters*)

Minister, ik geef gewoon heel duidelijk het voorbeeld aan. Als u zegt dat het een maatschappelijk probleem is en dat we het ook voor een stuk op die manier moeten plaatsen, dan zeg ik u dat ik daar geen genoeg mee neem. Als u zegt dat uw beleidsdomeinen daardoor beperkt zijn, dan zeg ik dat ik niet overtuigd ben dat wat u kunt doen, genoeg is. Wees een stem in het debat en betrek ook de andere collega's die daar iets meer over te zeggen hebben. Zorg ervoor dat u daar een veel duidelijker signaal geeft. Want als we het enkel en alleen op papier gaan halen, dan zal er weinig vooruitgang geboekt worden.

U maakt zich hier sterk, en ik hoor dat ook. Het is mijn mening die ik u hier geef. U maakt zich sterk dat er wel vooruitgang geboekt zal worden. U zult dat ook meten, hebt u gezegd. Wel, dan zullen we over x-aantal maanden of x-aantal jaren zien hoe het eraan toegaat in de voetbalcompetitie en of er effectief stappen vooruit gezet zijn. Ik heb daar mijn twijfels bij.

De voorzitter: Dat was een zeer uitgebreide eindreplik.

De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik zal veel korter zijn, aangezien mijn collega zo uitgebreid geweest is. Ik heb er eigenlijk ook een beetje een ander gevoel aan overgehouden, omdat ik denk dat wat de Pro League hier doet, wel een goed voorbeeld is, dat dat wel een signaal kan zijn. En als de Pro League dat al kan, is dat iets dat navolging kan hebben. We moeten daarin geloven.

Zal racisme volledig van de baan zijn? Dat zal een beetje hetzelfde zijn als met grensoverschrijdend gedrag. We gaan dat aanpakken. We zullen het nooit 100 procent kunnen vermijden, maar we moeten er wel alles aan doen om het te vermijden. Daarom is het op zich wel goed dat we hier vandaag dit debat hebben. Ik twijfel er ook niet aan dat het in de toekomst nog komt.

Ik herhaal de suggestie om de expertise die we al hebben, te benutten om die eventueel ook door te geven in andere federaties.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het sportevenement 'Antwerp 10 Miles & Marathon' – 1803 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Miranda Van Eetvelde

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, dit is een informatieve vraag over de afgelopen editie, de 33e editie, van de 'Antwerp 10 Miles'. Het was de warmste ooit. Er namen in totaal meer dan 40.000 lopers deel aan de wedstrijden, maar er belandden ook zo'n 40 mensen in het ziekenhuis en 300 lopers moesten verzorgd worden in de hulpposten van het Rode Kruis. Ik denk dat ik namens veel sporters en vele Antwerpenaren spreek als ik zeg dat we ook blij zijn dat er niets ernstigers of dramatischers is gebeurd, zoals we op andere plekken al hebben mogen zien.

Die jammerlijke incidenten kwamen ook uitgebreid aan bod in de media, waarna allerlei suggesties, maar ook verwijten opdoken. Had de organisatie wel voldoende geanticipeerd op de voorspelde hitte? Waren de medische hulpdiensten goed voorbereid? Moest er niet in meer water voorzien worden onderweg? Zou er niet beter een fysieke controle komen op de deelnemers? Er werd achteraf van alles gesuggereerd en gespeculeerd, wat achteraf natuurlijk altijd gemakkelijk is. De organisatoren moeten natuurlijk wel een huzarenstukje afleveren om zo'n loopwedstrijd in elkaar te steken.

Heel die discussie overschaduwde eigenlijk waar het echt om draait, namelijk op een leuke en gezonde manier samen sporten. De meeste mensen die erbij waren, zullen ook bevestigen dat het een uitputtende, maar fijne ervaring was. En dat signaal moeten we blijven geven. Er is ook steeds meer enthousiasme voor dit soort grote sportevenementen, en dat is uiteraard een positieve evolutie, maar er zijn ook steeds meer incidenten.

Het is zeker aan te moedigen dat de Vlaming deze uitdagingen wil aangaan, maar men moet zich in de eerste plaats goed voorbereiden en het eigen lichaam en de eigen grenzen leren kennen, want anders dreigt het mis te lopen. Dat is niet zo'n gemakkelijke opdracht, en dus er is blijvend nood aan brede sensibilisering en toegankelijk advies voor elke sporter, zodat het voor iedereen leuk en gezond blijft.

Tot slot nog een vaststelling: aan de finish was er een overvloed aan ongezonde snacks en drank. Gezond sporten kan echter niet los staan van gezonde voeding, dus misschien moeten we dit soort evenementen ook meer aangrijpen om die boodschappen uit te dragen.

Minister, we moeten erover waken dat de slinger niet doorslaat en dat de berichtgeving over de voorbije editie van de Antwerp 10 Miles de mensen niet afschrikt om te gaan sporten. Aan de andere kant tonen de incidenten en reacties erop dat er misschien nog wat werk aan de winkel is. Daarom heb ik voor u, als minister van Sport, de volgende informatieve vragen. Heeft de organisatie volgens u voldoende geanticipeerd op de hitte? Of hadden ze meer of andere maatregelen moeten treffen? Kan er in de aanloop naar grote sportevenementen meer proactief worden gesensibiliseerd en geïnformeerd over gezond sporten en de mogelijke risico's? Kunnen organisatoren van sportevenementen ook aangespoord worden om meer in te zetten op de promotie en verspreiding van gezonde voeding?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega Annouri, u zegt dat het informatieve vragen zijn, maar ik kan het ook grotendeels eens zijn met de inhoudelijke beschouwingen

die u aanhaalt. Het enthousiasme voor sportevenementen blijft toenemen. Het zou inderdaad jammer zijn, mocht een eenzijdige focus van de media op een al bij al beperkt aantal incidenten – u weet hoeveel sporters er in het ziekenhuis zijn beland: dat is 0,1 procent van de deelnemers – ertoe leiden dat mensen niet meer zouden deelnemen aan gezamenlijke sportmomenten. Ik mag de vergelijking eigenlijk niet maken, maar ik denk dat je op een groot muzikfestival met warm weer waarschijnlijk meer mensen zult hebben die, om andere redenen, in het ziekenhuis belanden dan op dat sportevenement.

Ik ben het met u eens dat het echt erg zou zijn, mocht men door die incidenten niet meer gaan deelnemen aan die gezamenlijke sportmomenten. Daarom wil ik in de eerste plaats het signaal blijven geven dat samen sporten, op een gezonde manier, een fijne ervaring is. Ik denk dat iedereen van jullie het daar ook mee eens is.

Uiteraard is het daarbij belangrijk dat de deelnemers hun eigen fysieke capaciteiten en de omstandigheden correct inschatten. Dat is heel belangrijk in dat geheel. Ik denk dat ze daar ook een eigen verantwoordelijkheid in hebben. Deelnemen aan een sportevenement ontslaat een individuele sporter helemaal niet van de eigen verantwoordelijkheid om de nodige voorbereidingen te treffen, om het gezond verstand te gebruiken en op een veilige en verantwoorde manier te sporten. Tijdens de Antwerp 10 Miles & Marathon hebben een aantal deelnemers zichzelf duidelijk overschat en de warmte onderschat. Dat is heel duidelijk.

Dat kan ook zijn door het enthousiasme langs de kant. Mijn zoon liep mee en ik ben uiteraard gaan supporteren, ook voor andere mensen. Het kan zijn dat je mee gedreven wordt door het enthousiasme van het publiek, maar het is toch ook nog altijd een stuk eigen verantwoordelijkheid, die wij niet mogen overnemen.

Naast de individuele verantwoordelijkheid van elke loper is er inderdaad de verantwoordelijkheid van de organisator om de deelnemers correct te informeren en om in te grijpen in noodsituaties. Ik heb aan de organisatoren een chronologisch verslag gevraagd van alle stappen die ze ondernomen hebben om de deelnemers vooraf te informeren over het evenement en ze te informeren over de risico's van het warme weer, en ook de bijkomende acties die voor of tijdens het evenement werden gedaan. En ik kan u garanderen dat daaruit blijkt dat alle deelnemers vooraf uitgebreid werden geïnformeerd via de website, via een persoonlijke e-mail, via de radio en via de sociale media. Ook voor en tijdens de wedstrijd werden bijkomende maatregelen getroffen om de impact van het warme weer te bespreken.

En ik weet dat het echt zo is gebeurd. Mijn zoon heeft het mij ook verteld. Bij de start werd in extra zonnecrème en water voorzien. Mijn zoon had geen zonnecrème mee, maar heeft daar dus zonnecrème aangeboden gekregen. Er werd in extra water voorzien bij de bevoorrading. De speakers maanden bij de start én onderweg aan tot het matigen van de snelheid. De zichtbare tijdsregistratie is op een bepaald moment uitgeschakeld, om dat stuk competitie er ook uit te halen. Op sommige plaatsen werden trechters gemaakt, om de lopers effectief te verplichten om af te remmen enzovoort. Ik denk dat ze dus echt wel hebben gedaan wat ze moesten doen, op voorhand en tijdens het evenement.

Hierbij denk ik dat we kunnen concluderen dat de organisatie gedaan heeft wat redelijkerwijs kan worden verwacht. Het kan natuurlijk altijd beter. Het is zinvol om bijvoorbeeld samen met de stad Antwerpen, de hulpdiensten en de organisator het evenement te evalueren en te bekijken wat er volgend jaar nog beter zou kunnen om in de toekomst nog beter in te spelen op misschien wel heel andere omstandigheden.

De organisator heeft via zijn communicatiekanalen de deelnemers geïnformeerd over gezond sporten. Bij het inschrijven werd aangeraden om goed na te denken over de gekozen afstand en de deelnemers konden via de organisator trainingsschema's

krijgen om zich op een verantwoorde manier voor te bereiden. Dat is een goede sensibiliserende aanpak. Men had nog kunnen verwijzen naar de website www.gezondsporten.be van Sport Vlaanderen, die heel veel informatie bevat over training, sportvoeding, blessurevoorkoming en dergelijke meer. Je kunt er ook specifieke informatie vinden over sporten bij warm weer en dergelijke meer. Ze is ontwikkeld door de vereniging voor sport- en keuringsartsen. Ik heb aan de organisator van de 10 Miles in elk geval al gevraagd om bij de volgende inschrijvingen mee te geven dat op die website informatie wordt gegeven.

De Vlaamse Vereniging voor Sportgeneeskunde werkt momenteel ook aan een draaiboek dat organisatoren van loopevenementen stap voor stap zal begeleiden bij de voorbereiding van een evenement. Ik denk persoonlijk dat dat hier niet nodig is, maar jullie weten dat er veel dergelijke sportevenementen worden georganiseerd. Voor vele kleinere organisatoren, bijvoorbeeld gemeentebesturen die een stratenloop organiseren, is het wel zinvol om zo een draaiboek te hebben. Dit draaiboek zal tegen het einde van dit jaar klaar zijn en zal ter beschikking worden gesteld aan organisatoren en lokale besturen.

Wie twijfelt over zijn geschiktheid om een bepaalde sportactiviteit te doen, kan een vragenlijst invullen op www.sportkeuring.be en eventueel een medisch onderzoek laten afnemen. Sportartsen kunnen naast de medische screening ook advies geven over welke sport en welk niveau veilig en haalbaar zijn. Vorige legislatuur heb ik dat stilaan opgezet vanuit de filosofie dat je meer in functie van de sport, de leeftijd en de intensiteit beter en sterker advies krijgt. Toen ik opnieuw ging voetballen, moest ik bij wijze van spreken vijftien keer pompen en mijn hartslag werd gemeten. Met de sport- en keuringsartsen heeft dat een andere wending genomen. Vandaag kan je als sporter zien hoe je je het best voorbereidt en hoe je je kunt laten begeleiden.

Wat betreft eten en gezondheid: gezond sporten gaat hand in hand met gezondheid, en dus ook met gezond eten en drinken. Vanuit mijn sportbeleid promoot ik dus niet alleen het sporten op zich, maar ook heel die gezonde en actieve levensstijl. Op die manier werk ik actief mee aan de vernieuwde Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Voor sportevenementen of sportclubs pleit ik niet voor een verbod op bepaalde dranken of voeding. Ik vind dat heel moeilijk. Dat heeft heel vaak met sponsoring en dergelijke te maken. Het is wel aangewezen dat de sportsector bewuster met die dingen omgaat en daarvoor een actiever gezondheidsbeleid uitwerkt.

In het kader hiervan heb ik mijn medewerking toegezegd aan een project van Vlaams Instituut Gezond Leven dat als doel heeft om sportclubs aan te moedigen en te ondersteunen om de gezondheid van hun leden en bezoekers te bevorderen door bijvoorbeeld in te zetten op tabakspreventie of gezonde voeding. Ook evenementorganisatoren zullen hier iets van kunnen opsteken.

Alles bij elkaar ben ik het eens met de aard van uw vraagstelling. Laat ons vooral niet vergeten dat ook hier heel veel mensen intens van hebben genoten. Ik ken heel veel mensen die een half jaar of een jaar aan het trainen zijn geslagen om mee te kunnen doen aan dit massa-event. Vorige zondag heeft nog een collega van mij gezegd dat hij volgend jaar wil meelopen en hij begint nu aan zijn training. Dat zijn de goede dingen: mensen aan het sporten krijgen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega Wouters, ik kijk ernaar uit om u te zien op de 10 Miles. *(Opmerkingen van Peter Wouters. Gelach)*

Minister, dank u voor uw antwoord. De dag van de 10 Miles is ondertussen een Antwerpse feestdag geworden. Dat is een ongelooflijk plezierige dag waar mensen van ver naartoe komen om te lopen, plezier te beleven en hun eigen grenzen te

verleggen. Dat is fijn. Dat is goed. Het positieve daarvan mogen we niet laten overschaduwen. Ik ben trouwens ook blij met uw antwoord.

Ik heb twee bijkomende vragen. De organisatoren hebben hun chronologisch overzicht doorgestuurd. Ze hebben alles ondernomen. Ik denk wel dat, zoals u heb aangegeven, je je eigen grenzen moet kennen. Ik wilde eigenlijk meelopen, maar ik ben gaan supporteren. Ik zag heel wat mensen die erdoor zaten en heel moe waren, en die moedig je dan aan. Maar mijn aanmoediging was meer om te zeggen: 'Komaan, het kan geen kwaad, doe maar rustig op je eigen tempo.' Maar door hen aan te moedigen voelden ze zich verplicht om opnieuw te beginnen lopen, waardoor ik mij schuldig begon te voelen, want dat wilde ik zeker niet. Je merkt dat mensen niet goed weten wat ze op zo'n moment moeten doen. Dat is misschien wel een van de oorzaken van de problemen die er waren. In hoeverre kunnen we meer inzetten op het sensibiliseren? U hebt dat deels aangehaald in uw antwoord, maar het is me niet helemaal duidelijk hoe we erop kunnen inzetten dat we meer mensen kunnen overtuigen dat ze, als ze sporten, dat met mate moeten doen, dat de grenzen voor iedereen anders liggen en dat ze zeker niet moeten meegaan in een soort overdrive en zo snel mogelijk de beste resultaten moeten halen. Je bouwt zoiets op en je moet geen onrealistische verwachtingen vooropstellen.

Ik heb een tweede informatieve vraag. Dit jaar werden driehonderd mensen verzorgd en werden veertig mensen in het ziekenhuis opgenomen. Hebt u er een zicht op hoeveel dat er vorige jaren waren? Was er een enorme impact van de hoge temperatuur? Of moet ik hierover een schriftelijke vraag stellen?

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik kan moeilijk anders dan repliceren nadat collega Annouri mij heeft opgeroepen om ook mee te lopen. Gezond sporten begint inderdaad met luisteren naar je lichaam. Dat is heel belangrijk. Dat was die zondag ook het geval. Ik ben naar de marathon gaan kijken. Zelfs het kijken was bij momenten zwaar: het was heel warm en je voelde dat. De marathon werd dan nog vanaf 's morgens vroeg gelopen. De eerste lopers hadden er bijna geen last van. Hoe minder het talent aanwezig was, hoe warmer het ook werd. Het werd recht evenredig zwaarder voor die mensen met het oplopen van de temperatuur.

Wat de organisatie zelf betreft, denk ik dat die mensen heel veel hebben gedaan in de aanloop ernaar. Gazet van Antwerpen bijvoorbeeld had een pagina met tips voor de lopers. Ook mogen we niet vergeten dat, naar ik meen, de meeste lopers getraind hadden, maar dat was in een periode waar het 10 tot 15 graden was. Het was het eerste warme weekend, en dat heeft de meesten koud gepakt – misschien de verkeerde woordkeuze in dezen. Op dat punt mogen we niet alleen het negatieve zien.

De groepsdruk is ook al aangehaald. Dat is iets positiefs. Het stuwt mensen naar voren, maar het jaagt mensen soms ook over hun limiet. De verantwoordelijkheid van het individu telt hier ook weer. We kunnen niet voor iedereen in een personal coach langs het parcours voorzien, dat zou ook geen oplossing zijn.

Om af te sluiten, wil ik nog een bloemetje gooien naar de mensen van de hulpdiensten die die dag fantastisch werk hebben geleverd en, zonder dat er massahysterie ontstond, alle mensen die er soms echt niet goed uitzagen, op een goede manier hebben begeleid en weer beter gekregen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik dank collega Annouri voor de vraag en de minister voor het antwoord dat zeker positief te noemen is. Ik kreeg een beetje een déjà vu. Ik werd in 2011 schepen van Sport. We hadden op het Hemelvaartweekend ook een loopevenement waar ik ook aan zou deelnemen, om als schepen het

goede voorbeeld te geven natuurlijk, maar ik kwam mezelf tegen, want het was ook een snikhete dag. Ik was toen enorm blij dat ik de finish haalde, en het was absoluut geen marathon.

De vraag op zich of je bij grote sportevenementen niet meer kunt doen rond gezond sporten, gezonde voeding en dergelijke, is heel interessant. Minister, misschien hebt u mijn vraag al beantwoord, maar heb ik het niet goed begrepen. Als een evenement zoals dit bijvoorbeeld door Vlaanderen zou worden gesubsidieerd, wordt dan gekeken naar bepaalde parameters bij het bepalen van de ondersteuning? Bijvoorbeeld als Vlaanderen een sportevenement zou subsidiëren, zou je dan van die gelegenheid geen gebruik kunnen maken om gezond sporten, gezonde voeding en gezond leven zeer actief te promoten op het evenement zelf? Bij de startplaats bijvoorbeeld is er een heel duidelijke visibiliteit, bijvoorbeeld naast een spandoek van Sport Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik heb zelf meegelopen met de 10 Miles en wil vanuit die ervaring heel kort reageren. Minister, alles wat u schetst over de inspanningen die de organisatie gedaan heeft, kan ik bevestigen. Het was mijn eerste 10 Miles, ik kan dus niet vergelijken met vorige edities, maar ik vond dat er heel veel inspanningen werden gedaan om de lopers aan te moedigen om niet te overhaasten en om in extra water, zonnecrème en dergelijke te voorzien. Ik kan dat alleen maar bevestigen. Het maakte het tot een heel aangename ervaring, vooral ook door de saamenhorigheid van de lopers, die elkaar erop wezen dat het heel warm was en men het best een beetje vertraagde en dat het belangrijkste was om uit te lopen dan wel te overhaasten.

Mijnheer Annouri, trouwens bedankt voor het supporteren toen ik bij u passeerde. Dat mag u ook in oktober doen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord

Minister Philippe Muyters: Ik wil de heer Annouri dan toch wel waarschuwen dat hij niet te hard roept, want dan gaat u misschien te hard beginnen lopen. *(Gelach)*

Voor mij is de essentie dat het niet erg is dat je grenzen opzoekt in de sport. We doen dat. Ik weet van mezelf dat ik de 10 Miles niet moet lopen. Ik zit niet zo in elkaar. Ik kan de Mont Ventoux op fietsen, ik kan 5 kilometer lopen, ik kan oefenen naar 10 kilometer, maar 16 kilometer is voor mij te hoog gegrepen. Ik zit daar fysiek niet juist voor in elkaar. Men heeft me al zo dikwijls aangeboden om mee te doen. Neen, ik doe daar niet aan mee, ik weet dat dat niets voor mij is. Er is een morele druk zodra je loopt. Wij hebben een stratenloop in Edegem elk jaar in september. Ik heb tot nu toe elk jaar geprobeerd om het daaropvolgende jaar beter te lopen. Dat is mij tot nu toe altijd gelukt. Je hebt de morele druk van de groep en je hebt je eigen druk omdat je op je horloge aan het kijken bent of je goed op schema zit. Ik kan u verzekeren dat iedereen die regelmatig aan sport doet, op dat moment geen rekening houdt met de weersomstandigheden. Je houdt alleen rekening met wat jij hoopt te bereiken. Op het moment dat je enkele minuten later bent, zelfs op de 10 Miles, dan ben je wat ontgoocheld. Ik ben zeker dat als u volgend jaar meedoet, u denkt dat u het beter moet doen dan dit jaar. Stel u voor dat de weersomstandigheden heel anders zijn, dan is het wel moeilijk. Je hebt die gedrevenheid. Die brengt sport juist met zich mee, dat mogen we niet fruniken. Je moet alleen weten wanneer het genoeg is geweest. Dat is heel belangrijk.

Wat betreft de aanmoedigingen, heb ik ook gezien dat mensen bijna stilstonden en vaak kregen ze aanmoedigingen om voort te doen en niet zomaar op te geven. Dat is ook normaal. Dat is ook de bedoeling. Je bent gestart om te eindigen, dat is toch altijd de filosofie.

Cijfers van vorige jaren kan ik echt niet geven, daar heb ik geen idee van, ook niet van muziekfestivals overigens.

Collega Wouters, ik wil u bedanken voor de verwijzing naar de hulpdiensten. Ik denk dat we die allemaal kunnen onderschrijven. Zij hebben op een schitterende manier, met de organisatoren, ingespeeld op de omstandigheden. Zij hebben op een aantal plaatsen extra dingen gedaan die op voorhand niet waren gepland. Ik stond aan de Jezusstraat en na een tijdje was er een brandweerwagen die water sprenkelde. Er zijn dus dingen gebeurd die op voorhand zeker niet waren gepland. Men heeft ook hulpdiensten van andere steden opgeroepen. Ik vind het heel correct dat u die mensen bedankt, en wij ondersteunen dit. Proficiat aan al die mensen.

Collega Moyaers, u vraagt naar de contracten. Het wordt inderdaad contract per contract nagegaan. Het gebeurt heel vaak dat 'gezond' wordt opgenomen, maar ik ga het zeker nog eens navragen. Ik weet dat bij een van de organisaties waarvan ik peter ben – met Sporta de Mont Ventoux beklimmen in juni – het verplicht is om om de twee jaar een doktersattest af te geven. Er is veel variatie, maar ik vind het ook verstandig dat organisatoren zelf zien op welke manier ze dit aanpakken. Als we mensen aan het sporten krijgen, is dat nog altijd beter dan dat ze thuis in de zetel zitten.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Collega's, ik dank u om aan te sluiten.

Collega Wouters, ik sluit me volledig aan bij uw complimenten aan de hulpdiensten. Die mensen hebben ongelooflijk goed werk gedaan en de minister heeft dit ook nog eens onderstreept. We moeten hen daarvoor erkentelijk zijn, daar ben ik het volledig mee eens.

U zegt dat iedereen – en ik denk dat het een optimistische inschatting is – zich goed heeft voorbereid voor de 10 Miles. Ik vrees en ik weet dat er mensen hebben meegelopen zonder enige voorbereiding. Het zal een minderheid zijn, maar dit moeten we proberen te voorkomen omdat mensen soms onderschatten wat het effect kan zijn.

Minister, als ik het goed samenvat, zegt u dat sporten draait om grenzen verleggen, maar nooit om over je grenzen gaan. Dat is een heel groot verschil, waarvan we mensen bewust moeten maken.

Ik had u ook gevraagd op welke manier we mensen nog bewuster kunnen maken hoe ze zelf omgaan met hun eigen grenzen. U hebt er niet meteen op geantwoord. Ik had ook gevraagd hoe we mensen meer bewust kunnen maken dat ze hun grenzen moeten bewaken, dat ze er bewust mee moeten omgaan, dat ze niet te snel moeten gaan.

Er is me net toegefluisterd – en het is niet om met een valse noot te eindigen, want ik weet dat die mensen goed werk hebben geleverd met de 10 Miles – dat er in de latere golven niet voldoende water meer was. Er was geen drank meer. Dat zijn alleszins verhalen die mij hebben bereikt.

We moeten dus aan de slag gaan met de kleine fouten, de lessen die we hebben geleerd en de mensen sensibiliseren over hun eigen grenzen. Sporten is ook af en toe toegeven dat het even niet gaat, dat je even moet stoppen en dat je het even op je eigen tempo moet doen, ook dat hoort erbij om een betere sporter te worden.

Op naar een volgende 10 Miles. Collega Van de Wauwer, ik loop dan mee en dan zullen we zien wie eerst eindigt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Herman Wynants aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over manipulatie van tenniswedstrijden – 1807 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Miranda Van Eetvelde

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Minister, collega's, sportweddenschappen zijn lucratief. In 2015 zou er ongeveer voor 206 miljoen euro zijn gegokt in de sportwereld. Voetbal en tennis zijn de sporten waarop het meest wordt gegokt.

Tennis blijkt volgens onderzoekers vatbaarder voor 'gokgerelateerd fixen', besteld vanuit het misdaadmilieu, wat volgens mij nog erger is. Volgens een enquête van Universiteit Gent vermoedt men dat ongeveer 18 procent van de tennisers al een 'gefixte' partij zou hebben gespeeld. Hoe groter het toernooi, hoe meer de spelers worden afgeschermd en hoe beter het publiek op livegokken wordt gescreend. Maar het probleem verplaatst zich daardoor naar de onderste regionen van het proftennis, daar waar de prijzengelden amper voldoen om uit de kosten te geraken en waar spelers veel meer benaderbaar zijn.

Heel wat spelers klagen over opdringerige gokkers die hen belagen en zelfs bedreigen, al dan niet via sociale media, en ze komen zelfs naast het veld zitten tijdens de match.

In 2016 zorgde u er reeds voor dat Vlaanderen aan de kar trok inzake het Europees verdrag ter bestrijding van de manipulatie van sportwedstrijden. En ook in de code goed bestuur van de Vlaamse sportfederaties lezen we dat er gevraagd wordt om een beleid te voeren inzake de bestrijding van wedstrijdvervalsing.

Minister, welke maatregelen worden er genomen vanuit Tennis Vlaanderen om enerzijds wedstrijdvervalsing te verhinderen en anderzijds spelers, trainers en clubs bij te staan bij eventuele bedreigingen?

Welke initiatieven neemt Sport Vlaanderen rond deze problematiek?

Wilt u zich verder engageren om ook internationaal de problematiek in tennis aan te kaarten zoals u reeds in het verleden voor het voetbal hebt gedaan?

Het verdrag rond wedstrijdvervalsing vroeg ook aan alle lidstaten om een nationaal platform op te richten. In België zouden daarvan deel uitmaken: de deelstaten, Belgische overheid, justitie, de Kansspelcommissie en de sportsector. Is op dit overlegplatform de problematiek in tennis al ter sprake gekomen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Tennis Vlaanderen neemt de problematiek van wedstrijdvervalsing zeer ernstig, en voert hierrond al een hele tijd een actief beleid. De federatie heeft eerst geïnvesteerd in een analysefase en de problematiek in kaart gebracht. Eind 2016 werd een actieplan goedgekeurd dat vanaf januari 2017 startte.

Wat staat er in dat actieplan? Er komt een single point of contact – dat is er intussen – en een 'integrity officer' met taken als kennisbank, coördinatie, monitoring, hulplijn. Er werd een anticorruptiecode gemaakt, gebaseerd op de code van de Tennis Integrity Unit van de internationale federatie. Er is een integriteitsverklaring in de contracten van topspelers en de topcoaches die onder contract zijn bij de federatie. Er zijn preventiecampagnes geweest voor spelers en hun ouders, coaches,

officials en tornooirecteurs. Er zijn infosessies en bijscholingen georganiseerd. Er is een geïntegreerd actieplan voor de internationale tornooien, gericht naar de lokale procureur, politie, tornooirecteur en referees. In samenwerking met de gerechtelijke politie cel Sportfraude heeft Tennis Vlaanderen in de zomer van 2017 ook voor de eerste maal een actie ter bestrijding van matchfixing opgezet voor de internationale tennistornooien in Vlaanderen. Binnen haar beleidsplan heeft de federatie een strategische doelstelling rond kwaliteitsvolle federatiewerking, waarin matchfixing een van de actiepunten en indicatoren is. Ook in het kader van de code goed bestuur is Tennis Vlaanderen de federatie die het zwaarst en snelst investeert op de indicator rond matchfixing. Ze zijn dus het goede voorbeeld.

Wat het Vlaamse beleid betreft, stelt u terecht dat we internationaal mee aan de kar trokken bij het tot stand komen van de Europese Conventie. Bij de oprichting van het nationaal platform speelde Sport Vlaanderen samen met de gerechtelijke politie een trekkersrol.

Voor concreet beleid verwijs ik naar de code goed bestuur en wedstrijdvervalsing als zachte indicator. Sportfederaties kunnen ervoor kiezen om beleidsmatig te investeren in dit thema. Laat ons eerlijk zijn, het is gelukkig niet in alle sporten dat dit even belangrijk is. Daarom staat het er ook in als een 'zachte' indicator. Naast Tennis Vlaanderen hebben de Vlaamse Atletiekliga, Basketbal Vlaanderen, Vlaamse Tafeltennisliga, Voetbal Vlaanderen, Wielerbond Vlaanderen en Nelos, de onderwatersportfederatie, aangegeven dit in het beleidsplan 2017-2020 te zullen doen. De Voetbalbond zet ook reeds langer sterk in op het thema. De meeste andere federaties gaan hier geleidelijk mee aan de slag. Maar de meeste federaties gaven in de tweede helft van 2017 nog aan dat zij toen geen bijkomende vragen of behoeften hadden omdat het een fenomeen is waarmee zij nauwelijks geconfronteerd werden.

Mede op deze basis hebben we in het erkenningsdossier van het Internationaal Centrum Ethiek in de Sport (ICES) voor de cyclus 2018-2020 aangedrongen dat, naast seksueel grensoverschrijdend gedrag, matchfixing een van de prioritaire thema's is. Ik denk ook dat het overkoepelend is.

Dit jaar zal ICES nog werken aan een informatieaanbod voor sportorganisaties, waarna vervolgens ingezet zal worden op een educatief preventie-aanbod voor sporters.

Wat het internationale beleid betreft, zal ik voortwerken in de Raad van Europa en de Europese Conventie. Binnen het sportbeleid van de Europese Unie is de integriteit van de sport een prioritair thema waar wedstrijdvervalsing duidelijk onder valt. Op die manier kunnen samenwerking en uitwisseling van goede praktijken zeker worden gestimuleerd. We moeten niet allemaal het warm water uitvinden, we kunnen van elkaar leren.

Wat het nationaal platform betreft, is het belangrijk te benadrukken dat dit bij ons multidisciplinair is samengesteld, met actoren zoals politie, justitie, parket, Kansspelcommissie, Nationale Loterij, de gemeenschappen, bevoegd voor de sport, koepelsportfederaties en enkele federaties zoals tennis, voetbal, basketbal, wielrennen. Er wordt ingezet op diverse domeinen: 'code of conduct', ethische codes, educatie, preventie, detectie, repressie.

Tennis Vlaanderen gaf binnen het platform reeds een overzicht van de gezamenlijke aanpak van de tennistornooien tijdens de zomer van 2017, waar men heeft samengewerkt om matchfixing op internationale tornooien te voorkomen. Tennis Vlaanderen was op 29 maart jongstleden overigens gastheer voor de halfjaarlijkse vergadering van het platform. Hier werd meegedeeld dat het federaal parket, de cel Sportfraude en de Waalse en Vlaamse tennisfederatie een gelijkaardig project zullen opzetten voor de komende Belgische zomertornooien.

Ik denk hiermee te hebben aangetoond dat het een materie is waar we in Vlaanderen, zeker Tennis Vlaanderen, zeer actief mee bezig zijn en de juiste acties doen.

De voorzitter: De heer Wynants heeft het woord.

Herman Wynants (N-VA): Minister, ik dank u, maar ik hoop dat u verder op internationaal vlak uw taak zult doen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik ben heel blij met de vraag van collega Wynants, want ze kaart een diepgewortelde problematiek aan, die niet zo heel eenvoudig te bestrijden is.

Ook in het voetbal heeft het de laatste tijd, in het kader van de degradatiestrijd, gegonsd van geruchten. Ik heb toen ook ontdekt dat er in ons land een meldpunt bestaat voor sportfraude.

Minister, hebt u een zicht op het aantal meldingen die er over sportfraude worden gedaan? Zo ja, zijn er bepaalde tendensen zichtbaar? Misschien kunt u er niet onmiddellijk op antwoorden, maar kunt u het schriftelijk doen. Welke concrete maatregelen zijn er destijds in het voetbal genomen naar aanleiding van het schandaal met de gokchinezen? Intussen is dat meer dan tien jaar geleden. Welke lessen zijn er getrokken?

Ik denk dat u op het volgende al hebt geantwoord, maar ik ben er niet meer zeker van. Zijn er op dit moment sportfederaties die een actief beleid rond gokken in de sport voeren? Op welke manier worden clubs die vragen hebben, vanuit Vlaanderen of andere sportfederaties ondersteund?

Collega Wynants sprak over een nationaal platform waar de overheid, justitie, Kansspelcommissie en de sportsector deel van uitmaken. Wat is de precieze rol van dit overlegplatform? Wordt er naast fraudebestrijding in de sport ook aandacht geschonken aan het controleren en reguleren van gokreclame om maatschappelijk kwetsbare doelgroepen misschien ook tegen zichzelf te kunnen beschermen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik heb op een deel van uw vragen geantwoord. Ik heb gezegd dat het vooral in voetbal en tennis nu al gebeurt. In het volgend programma zullen het basket, de onderwatersportfederatie en nog een paar andere ook meedoen.

Europa vraagt om in elk land een nationaal platform in te richten omdat er een duidelijk verschil in bevoegdheid is. Justitie en gerechtelijke politie hebben een aantal taken, maar in België bijvoorbeeld zijn het de gemeenschappen die de bevoegdheid Sport hebben.

Op dat platform komt alles samen. Het is gericht op matchfixing en niet op normering van reclame. Dat is, voor zover ik me herinner, niet het geval.

Ik kan u geen cijfers geven. Ik kan ze wel opvragen en u bezorgen.

Uit het verleden hebben we geleerd dat dit duidelijk moet worden aangepakt, en niet alleen in Vlaanderen en België. We hebben in het verleden gokschandalen in het voetbal gekend, we zien nu dat de grootste problematiek zich niet voordoet op het hoogste niveau maar op het niveau daaronder omdat daar veel mensen hun brood niet met de sport kunnen verdienen, waardoor er hier en daar meer openheid is om in te gaan op die gokpraktijken.

In de aanpak die ik heb geschetst in het antwoord aan de heer Wynants heb ik duidelijk gezegd dat dit een materie is die door de federaties zeer serieus wordt genomen. Deze acties die samen zijn opgezet met de gerechtelijke politie, duiden op het feit dat men van sensibilisering tot repressie de draad opneemt om te zien wat daar kan gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.